Poštnina plačana v gotovini.
Leto XXII., št. 255
Ljubljana, četrtek 30. oktobra 1941-XX
Cena cent. 70

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ul. 5. - Telefon 31-25, 31-26.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42.
Računi pri pošt. ček. zavodu: Ljubljana št. 17.749.

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kr. Italije in inozemstva ima Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno L. 12.—, za inozemstvo pa L. 20.—

Uredništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica št. 5, telefon 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano

Uspešni spopadi v Afriki

Zavrnjeni izpadi iz Tobruka — Letalske akcije

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 29. okt. naslednje vojno poročilo št. 514:

Na bojišču pri Tobruku so naši oddelki takoj zavrnili sovražne sile, ki so se poskusile približati našim pozicijam. Topništvo je uspešno obstreljevalo obrambne naprave v trdnjavi. Protiletalska obramba v Bengasiju je sestrelila angleško letalo med letalskim napadom, ki ni povzročil škode. Sovražna mehanizirana sredstva, so bila učinkovito obstreljevana s strojnicami našega letalstva na področju pri Džarabubu.

Na bojiščih področja pri Gondarju je sovražnik v spopadih z našimi prednjimi oddelki imel večje izgube v mrtvih in ranjenih.

Nocoj so angleška letala metala bombe na Comiso (Sicilija): nobene žrtve in neznatna škoda.

Tudi nocoj so letala Kr. letalstva z bombami velikega kalibra zadela važne cilje oporišča v La Valletti (Malta).

Kako je bila torpedirana angleška križarka

Z operacijskega področja (od posebnega poročevalca agencija Stefani), 29. okt. s. Naše letalstvo nadaljuje nadzorstvo nad morjem ter skrbno pazi na vsako premikanje sovražnih ladij. Le težko utečejo sovražne formacije, pa naj jih sestavljajo trgovske ali vojne edinice, temu skrbnemu nadzorstvu in napadom naših letalcev. Tudi zadnje dni so morali Angleži drago plačati svoj poskus prehoda iz zapadnega v vzhodno Sredozemlje. Kakor je bilo objavljeno v vojnem poročilu štev. 551, je bila tedaj zadeta od torpeda našega letalstva pod poveljstvom poročnika pilota Stranija sovražna križarka. O tej akciji smo mogli zvedeti naslednje podrobnosti:

Proti sedmi zvečer dne 25. oktobra so naša torpedna letala zagledala nekaj desetin kilometrov severno od področja Bardija-Sollum sovražno formacijo ladij. Sonce je že zašlo. Sovražnih edinic ni bilo mogoče povsem točno ločiti. Moglo se je ugotoviti, da gre za dve križarki in dva rušilca. Senca noči je prikrivala obrise ladij pogledom. Šele ko se je pojavila luna na nebu, so se letalci znašli. Piloti so letala zaokrenili tako, da jim je bila luna za hrbtom. Tako so imeli lepši razgled. Istočasno so se spustili niže, da bi mogli lažje zadeti sovražne edinice. Sovražne ladje so se med tem razpršile in je vsaka plula na svoj račun. Poročnik Strani se je ne glede na sovražno obstreljevanje spustil tako nizko, da je točno zadel izbrano ladjo. Šlo je za križarko, ki se je pod udarom torpeda razklala. Ko je letalo poletelo spet višje, je bilo jasno opaziti, da je bila sovražna križarka smrtno zadeta. To je potrdil tudi izvidniški polet naslednjega jutra, ko o sovražni ladji ni bilo nikjer več sledu, med tem ko je bilo na morju več kilometrov na okoli opaziti petrolejske madeže. Ker so bili ti madeži omejeni v širino na kakih 600 m, je mogoče domnevati, da je ves tovor šel v morje. Ako bi namreč ladja še mogla nadaljevati svoj plovbo bi bilo opaziti te madeže še nadalje. Vsekakor je izven dvoma, da je bila angleška križarka zelo težko poškodovana in za daljšo dobo izločena iz prometa.

Poročnik Strani, ki je mlad oficir, je ponosen na to svoje dejanje, a komaj čaka, da se mu ponudi prilika za nove uspehe. Tudi vsi ostali člani posadke naše letalske formacije so navdušeni zaradi tega uspeha, ki se pridružuje velikim uspehom te formacije iz prejšnjih borb. Geslo te naše eskadre je »sufficit animus«, tvorijo jo pa najbolj drzni letalci, ki komaj čakajo novih podvigov

Junaški podvig izvidniškega letala

Rim, 29 okt. s. Delavnost, ki se je v zadnjih dneh razvili naši letalski oddelki v Sredozemlju, je rodila zelo pomembne uspehe, saj je bil med drugim potopljen parnik s tonažo 10.000 ton, med tem ko sta bila težko poškodovana še en parnik in ena križarka, pristaniške naprave v Malti pa ponovno zadete navzlic zelo mogočni obrambi otoka. K temu je treba dodati še epizodo, ki zelo značilno obeležuje drznost naših letalcev ter njih visoko pripravljenost za borbo. 25. oktobra zjutraj okoli 7. ure je naše izvidniško letalo letelo nad osrednjim Sredozemljem, ko je nenadoma zagledalo oddelek sovražnih Hurricanov, ki so se pravkar pripravljali na napad nanj. Naše letalo pa se borbi ni izognilo, čeprav je bilo to še mogoče, temveč se je takoj spustilo v borbo ter strmoglavilo vodilno letalo sovražne formacije, ki je padlo v morje. Tudi ostali dve letali sta bili predmet neprestanega obstreljevanja z našimi strojnicami in verjetno zadeti, kajti skušali so se umakniti in skriti v oblake. Ko je tako naše letalo zaključilo svojo nalogo, se je nepoškodovano vrnilo na svoje oporišče. Njegovo smelo posadko so tvorili poročnik Montanare in maršal Sensi kot pilota, poročnik Servillo kot opazovalec ter letalci Senavia, Ravacci in Bonanni kot strokovnjaki.

Bolgarski prestolni govor

Kralj Boris na otvoritvi novega zasedanja sobranja

Sofija, 29. okt. s. Ob otvoritvi zasedanja sobranja je imel kralj Boris prestolni govor, v katerem je podal uspehe, ki jih je Bolgarija dosegla v svoji zunanji politiki, odkar se je 1. marca priključila trojnemu paktu. Na zadnjem zasedanju je sobranje spontano prisrčno sprejelo nemške vojake. Bolgarija je napela vse svoje sile in je v sodelovanju s svojima velikima prijateljicama pridobila Macedonijo in področje ob Egejskem morju, ki sta ji bili odvzeti po tolikih žrtvah. Po treh vojnah sta se ti deželi spet priključili domovini. Bolgarija mora biti zato hvaležna in večno zvesta svojima velikima azveznicama

Priključitev Bolgarije k trojnemu paktu je omogočila, da so se razvili dragoceni odnošaji s Slovaško in novo neodvisno hrvatsko državo. Odnošaji s Turčijo so se tudi to leto ugodno razvijali v duhu prijateljskega pakta in prijateljske izjave, ki sta jo podali obe državi. Ti odnošaji se še nadalje razvijajo v smislu medsebojnega razumevanja ter v prijateljskem duhu. Najboljša čustva goji bolgarski narod do svoje nove albanske sosede. Pa tudi z drugimi državami skuša bolgarska vlada ohraniti najboljše odnošaje, kakor to narekujejo sedanji interesi države. Poskusi, ki so se pojavili v tujini, da bi se motila red in mir v državi, so se izjalovili. Bolgarski narod aktivno sodeluje z oblastmi, da nevtralizira delovanje onih, ki bi hoteli uničiti nacionalno edinstvo in varnost države Življenje v državi se je prilagodilo izrednemu času. Vojna je vplivala na bolgarsko gospodarstvo. Primanjkuje sirovin in tudi pridelek ni bil zadosten. Zaradi tega bo treba prenesti nekaj žrtev. Vlada je že ukrenila vse potrebno, da se pravično porazdele posamezne vrste blaga med prebivalstvo.

Ko so se na Balkanu razvijali resni dogodki, je bila bolgarska vojska mobilizirana. Preprečila je, da bi Bolgarija postala ozemlje vojaških operacij Bolgarska vojska se sedaj izpopolnjuje v znanju in orožju. Pripravljena je z navdušenem izpolniti vsakršno nalogo, ki bi ji bila naložena. Nadalje je kralj Boris pozval poslance, naj podpro vlado v njenem delu za konsolidacijo velike in močne države

Sobranje je sprejelo vladarjev govor z velikim navdušenjem. Seje so se udeležili tudi kraljica Ivana, prin Ciril, princesa Evdoksija in princesa Guttemberška.

Sofija, 29. okt. s. Predsednik Sobranja Halkov je v Plevnu govoril o bolgarski zunanji politiki in izjavil med drugim:

Bolgarija ni nikdar skušala reševati zunanjepolitičnih vprašanj s silo. Zato je povsem naravno, da je tudi s Turčijo podpisala izjavo nevtralnosti in prijateljstva, izjavo, ki je kasneje pokazala svojo vrednost v teku dogodkov, ki so se razvili na balkanskem polotoku. Zvesta načelu, da ima vsak narod pravico do svobodnega življenja, je Bolgarija 1. marca letošnjega leta pristopila k trojnemu paktu. S tem je bila pot Bolgarije začrtana: Treba se je bilo postaviti na stran dveh velesil, ki so v stanju, da zajamčijo svobodo in bodočnost bolgarskega naroda. Osi Rim—Berlin se mora Bolgarija zahvaliti, da je mogla uresničiti svoje stoletne nacionalne zahteve. Naše poslanstvo mora biti sedaj v tem, da z obnovljenimi silami delamo na ohranitvi naše narodne edinosti in tako utrdimo novo, veliko Bolgarijo.

Tudi glede notranje politike je predsednik Harkov dejal, da vodijo pri tem Bolgarijo nagibi, ki se dado na kratko označiti takole: mir, delo ter moralni in materialni napredek.

Angleška propaganda v naraščajoči stiski

Berlin, 29. okt. s. Nemški listi ostro polemizirajo z anglosaškimi propagandističnimi organi, ki hočejo neubranljivim dejstvom posvetiti nasproti same laži. Oni naznanjajo med drugim prav sedaj, piše »Völkischer Beobachter«, težino nemških izgub na vzhodnem bojišču, kar je v nasprotju z vsemi dosedanjimi propagandnimi trditvami istih organov. Doslej so namreč anglosaški listi zanikali vsako napredovanje nemških čet, sedaj, ko pa tega ne morejo več prikriti, hočejo prikazati, da je Nemčija svoje uspehe drago plačala.

List »12-Uhrblatt« pripominja, da je bilo zavzetje Harkova za nasprotnike mnogo bolj hud udarec, kakor se je to mislilo. Moskva in London sta bila tako prizadeta, da nekaj časa sploh nista našla argumentov in poguma, da bi o tem govorila. Vest se jim je očividno zdela tako težka, da so še pet dni po nemški zasedbi mesta pustili korakati po harkovskih ulicah sovjetske vojake. Isto se je v ostalem zgodilo ob priliki zasedbe Stalinova.

Silen požar v Šanghaju

Šanghaj, 29. okt. d. V velikih skladiščih za celulozo, zgrajenih v bližini ceste, ki vodi iz Šanghaja proti Nankingu, je včeraj izbruhnil silovit požar, ki je vsa skladišča upepelil. V ognju je poginilo šest ljudi. Požar se je razširil tudi na delavske hiše v okolici skladišč in je mnogo družin ostalo brez strehe. Skoraj istočasno so dospele vesti o silnem požaru v mestu Tsingtau, kjer je požar upepelil celo stanovanjsko četrt.

VSAK DAN NOV NAPREDEK

Vdor na polotok Krim — 15.000 novih ujetnikov — Čiščenje v Doneški kotlini — Uničen angleški konvoj

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 29. okt. Nemško vrhovno poveljstvo poroča:

Kakor je bilo objavljeno že s posebnim poročilom, so pešadijske divizije v sodelovanju z letalstvom izsilile v trdovratnih borbah dostop na Krimski polotok. Pri proboju sovražnih obrambnih postojank so ujele v času od 18. do 28. oktobra skupno 15.700 ujetnikov ter 13 tankov, 109 topov, številen drugi vojni material pa zaplenile ali uničile. Zasledovanje poraženega sovražnika se je pričelo.

Rumunske čete so zavzele ob severni obali Azovskega morja ležeči otok ter ga očistile sovražnika.

V Doneški kotlini zavezniške čete uspešno nadaljujejo zasledovanje umikajočega se sovražnika.

V severnem odseku je španska »modra divizija« v obsežnem napadu zavzela več krajev in ujela zopet večje število sovražnih vojakov.

Močni letalski oddelki so podnevi in ponoči bombardirali Moskvo z zažigalnimi in eksplozivnimi bombami. Nastale so hude eksplozije in veliki požari. Nadaljuji letalski napadi so bili usmerjeni proti Petrogradu.

V večdnevnem zasledovanju so potopile podmornice iz konvoja, ki je vozil iz Anglije v Gibraltar, kljub močni zaščiti 14 velikih tovornih ladij s skupno 47.000 tonami ter en angleški rušilec. Večina konvoja je bila s tem uničena. Le nekaj manjših ladij je ušlo.

Na jugozapadni obali Anglije so bile v noči na 29. oktober bombardirane luke in oskrbovalne naprave.

Posamezni angleški bombniki so izvršili v pretekli noči nekaj brezuspešnih motilnih napadov na severozapadno in srednjo Nemčijo.

V času od 22. do 28. oktobra je izgubilo angleško letalstvo 48 letal. V istem času so znašale naše izgube v borbi proti Angliji 7 letal.

Zmeda v Moskvi in Kujbiševu

Stockholm, 29. okt. s. Angleški novinar Filip Jordan opisuje v listu »News Chronicle« dramatično izvedbo izpraznitve Moskve, ko se se iz sovjetske prestolnice umaknili ministri, razni uradi in diplomatska zastopstva. Čim je prispela vest, da so bile sovjetske čete pognane proti vzhodu in da se nemške motorizirane divizije že približujejo mestu, je v sovjetski prestolnici nastala nepopisna zmeda. Molotov je takoj odredil vse potrebno za odhod diplomatov in drugih inozemcev. Na vzhodno postajo, od koder odhajajo vlaki za Kazan in Kujbišev (Samaro), se je stekalo na tisoče oseb, ki so hoteli ubežati pred neizogibno zasedbo prestolnice. Istočasno pa so prihajale v mesto ogromne kolone sovjetskih vojakov, ki jih je sovjetsko vrhovno poveljstvo pozvalo, da branijo prestolnico. Na vseh cestah, ki peljejo v Moskvo, je promet tako rekoč zastal zaradi izredne natrpanosti.

Tudi angleški novinar, ki o tem piše, se je preselil v Kujbišev. Nova sovjetska prestolnica je po njegovem zatrjevanju natrpana ubežnikov, ki ne kažejo optimističnega razpoloženja. Mraz je že pritisnil in dobave živil postajajo vedno težje. Mesto Kujbišev ni niti najmanj primerno za tolikšno število beguncev. Trgovine so skoro prazne in v njih ni dobiti niti najpotrebnejšega.

Bombardiranje Moskve

Stockholm, 29. okt. d. Kakor javljajo v današnjih zgodnjih jutranjih urah iz Moskve dospele vesti, so nemška letala v torek kakor tudi v noči od torka na sredo večkrat bombardirala sovjetsko prestolnico. Sovjetska poročila vedo povedati o večjem številu žrtev med civilnim prebivalstvom, dočim ne navajajo obsega povzročene gmotne škode.

Izmišljotina o sovjetskih padalcih v zaledju

Berlin, 29. okt. d. V poučenih nemških krogih demantirajo vesti, da bi se bili spustili v zaledju nemških čet na vzhodnem bojišču močnejši oddelki ruskih padalcev ter prizadejali nemškim četam hude izgube na več frontnih odsekih. V merodajnih krogih v Berlinu pripominjajo, da spadajo slične informacije v kraljestvo fantazij.

Finsko napredovanje

Helsinki, 29. okt. s. Finske čete, ki operirajo na srednjem odseku karelskega bojišča, so zasedle važno pristaniško središče Paatone na zapadni obali jezera Seesjairu. S tem so izločile iz borbe sovjetski oddelek, ki se je pred kakimi 20 dnevi povzpel do kraja Poerajärvi. Finsko letalstvo, ki je učinkovito sodelovalo s kopnimi silami za dosego končnega uspeha, je bombardiralo in obstreljevalo s strojnicami neštete sovjetske ladje in čolne na jezeru Seesiva ter jih potopile.

Letalska aktivnost

Berlin, 29. okt. d. Delovanje nemškega letalstva na vzhodnem bojišču je bilo tudi včeraj ves dan zelo razsežno. Napadi nemških borbenih letal so bili osredotočeni v glavnem na prometne zveze v neposredni okolici Moskve, da bi se sovražniku onemogočili transporti ojačenj in vojnega materiala v bojne črte pred Moskvo. V teku napadalnih operacij nemškega letalstva je bilo uničenih 220 vsakovrstnih sovražnikovih prevoznih sredstev, nadalje 20 tankov in 24 topov. Na centralnem frontnem odseku sta bili nadalje prisiljeni k molku dve sovražnikovi topniški bateriji. Ponovno so nemška borbena letala napadala sovražnikove komunikacijske linije. Sedem važnih železniških prog je bilo z bombnimi zadetki prekinjenih. Dva tovorna vlaka sta bila popolnoma uničena. Veliko število ladij na vodnih prometnih potih je bilo poškodovanih. Pri napadih na sovražnikove železniške transporte je bilo 8 lokomotiv onesposobljenih za promet.

Obstreljevanje Petrograda

Berlin, 29 okt. s. Nemško težko topništvo je v ponedeljek popoldne močno bombardiralo vojaške industrijske naprave v Petrogradu. S prednjih opazovalnic so ugotovili, da je imelo obstreljevanje velik učinek. Tako so opazili kako je bil že pri prvih strelih porušen ogromen hangar na nekem letališču. V Krcnštatu je bila razdejana neka utrdba.

Umik sovjetskih čet iz Irana na Kavkaz

Stockholm, 29. okt. s Poslednje vesti kažejo, da se je večina sovjetskih čet, ki so sodelovale pri zasedbi severnih predelov Irana, spet umaknila nazaj na Kavkaz, da bi lahko sodelovala v borbah na južnem odseku bojišča pod poveljstvom maršala Timošenka. Na severnih robovih Kavkaza se pripravlja nova fronta. Sovjetske sile v Iranu so štele pet rednih in eno motorizirano divizijo. V Iranu ostanejo poslej skoraj izključno le britanske čete.

Vznemirjeni angleški vojaški strokovnjaki

Bern, 29. okt. s. Vojaški strokovnjaki londonskih listov so vznemirjeni zaradi nemškega napredovanja na ruskem bojišču. Tako pišejo švicarski listi v svojih poročilih iz Londona: Angleške kroge vznemirja ne le izguba ogromnih ozemelj ter bogatih industrijskih pokrajin, temveč predvsem negotovi položaj levega krila sovjetske armade, ki bi moralo tvoriti neprehodno oviro za nemško napredovanje proti Srednjemu vzhodu ter znanim važnim petrolejskim ležiščem.

Potopljena angleška petrolejska ladja

New York, 29. okt. s. Tu obveščajo, da je bila torpedirana angleška ladja za prevoz petroleja »British Marine« s tonažo 6.996 ton. Ladja je vozila petrolej v Veliko Britanijo in je bila verjetno potopljena 20 oktobra med nemškim napadom na konvoj kakih 250 milj zapadno Monrovie.

Izgubljena švedska ladja

Stockholm, 29. okt. s. Zunanje ministrstvo je bilo obveščeno, da je bila ob nizozemski obali potopljena švedska trgovska ladja »Dunloek« (1450 ton). Posadka se je rešila.

Žrtve mraza v Petrogradu

Stockholm, 29. okt. s. Kakor se doznava od sovjetskih ujetnikov na petrograjskem bojišču je mraz zahteval doslej med prebivalstvom v Petrogradu že mnogo žrtev. Nešteto Rusov poskuša zbežati iz mesta za nemške postojanke da bi se rešilo strašnega peka v obleganem mestu. Večino ubežnikov pa dohite streli sovjetskih strojnic, tako da ne dosežejo svojih ciljev. Neki ujetnik je izjavil, da se petrograjski odpor bliža svojemu koncu.

Bolgarski Rdeči križ na vzhodnem bojišču

Sofija, 29. okt. s. Bolgarski Rdeči križ je sklenil poslati na vzhodno bojišče posebno odposlanstvo zdravnikov, usmiljenih sester in strežnic.

Londončani na deželi

Stockholm, 29. okt. s. Zaradi neprestanih letalskih napadov na London se je velik del londonskega prebivalstva preselil na deželo Londonski listi tolažijo sedaj te ljudi, češ da so se lahko sami prepričali o prednostih življenja na deželi. Na deželi se lažje oskrbe z živili kakor po velikih mestih. Navsezadnje pa taka angleška propaganda samo priča, kakšen uspeh so imeli nemški letalski napadi v Londonu.

Ostri odgovori Rooseveltu

Izmišljeni in falzificirani „dokumenti“ — Rooseveltova fiksna ideja — Vpliv židovstva

Berlin, 29. okt. s. Uradni zastopnik nemškega zunanjega ministrstva je snoči izjavil, da hoče Roosevelt očividno preiti v zgodovino kot najboij nesramen falzifikator dokumentov in kot brezobziren lažnik. Do tega sklepa mora vsakdo nujno priti, ki je čital njegov poslednji govor. Ameriški predsednik je opozoril med drugim na neki tajni nemški doument, ki da je v njegovih rokah. Gre baje za neko zemljepisno karto Južne in Srednje Amerike, ki naj bi dokazovala, da hoče Hitler po svoje reorganizirati tudi te predele sveta. Južna Amerika je na tem zemljevidu razdeljena v pet vazalnih držav, vštevši panamsko republiko, ki je bistvenega pomena za varnost Zedinjenih držav Očitno so dosedanje nemške dokumentarične objave razdražile ameriškega predsednika, ki je zato mnenja, da mora tudi on z dokumenti na dan. To mu ni bilo težko, saj je mojster v falzificiranju. Morda je zemljevid, ki ga je omenil v svojem govoru, zemljevid o ameriških oporiščih v Južni Ameriki ter o ameriških letalskih zvezah na tem področju. Na tem zemljevidu so meje ameriških republik zares ukinjene. Najbrž predsednik Roosevelt misli, da so vsi Američani norci, ako ima pogum, pitati jih s takšnimi bedastočami. Prevzela ga je, kakor se zdi, fiksna ideja: vojna za vsako ceno. Iz Rooseveltovih ust pa ne govori on sam, temveč vse svetovno židovstvo, s katerim seveda ameriško ljudstvo noče imeti nič skupnega.

Berlin, 29. okt. s. Tudi današnji listi nadaljujejo s polemiko s sovražno propagando, razgaljujoč metode anglosaške politike nasproti velesilami osi. Zlasti ostro zavračajo listi lažnjive Rooseveltove trditve, s katerimi je hotel olepšati svoj zadnji govor, ki ga vsi listi brez izjeme označujejo kot mojstrovino laži ter politične in državljanske neodgovornosti. Glede onega dela Rooseveltovega govora, v katerem je predsednik hotel govoriti o morali in veri, pišejo, da je ž njim dosegel najnižjo stopnjo hinavščine.

To polemiko listov podpira s svoje strani poluradna »Diplomatsko-politična korenspondenca«, ki zlasti zavrača žaljive uradne trditve predsednika glede Nemčije ter njegov politični in verski program. »Kako se more ta človek pečati z verskimi problemi in v tem pogledu celo narekovati zakone, piše to glasilo, se nam zdi zares nepojmljivo, zlasti ako se pomisli, da je z zvezo z boljševizmom sklenil pakt s hudičem, ki mu je ime Stalin. Kakor dokazuje nedavna in najnovejša zgodovina, zares ni bolj primernega moža, ki bi mogel nastopati kot zagovornik vere.«

Bern, 29. okt. s. To pot niso mogle Rooseveltove laži prepričati nikogar in so največjemu dosegle samo nasproten uspeh, saj jih noben sovražnik Nemčije ne more jemati resno. Po mnenju nekaterih tukajšnjih listov mora Roosevelt nujno dražiti javno mnenje, da bi s tem povzročil razpoloženje, ki bi bilo ugodno za vojno, na drugi strani pa zato, da bi zajezil stavke, ki predstavljajo trenutno najhujšo oviro za nadaljevanje njegove politike obvez napram zaveznikom.

Delavske stavke v Ameriki

New York, 29. okt. s. Ameriška javnost zasleduje z velikim zanimanjem razvoj delavske krize, ki jo označuje stavka rudarjev, pripadajočih Lewisovi organizaciji, kakor tudi konflikt med Lewisom in Rooseveltom. V konfliktu med tema dvema osebama vidi ameriška javnost predvsem nasprotje med Rooseveltovo tezo, po kateri naj bi bile Zedinjene države ogrožene od Osi, in mnenjem mnogih odličnih ameriških osebnosti, ki so nasprotne sleherni ameriški intervenciji. Listi poročajo, da se je Roosevelt po Lewisovi odklonitvi za nadaljevanje dela posvetoval z voditelji večine v kongresu glede zakonskih ukrepov ki bi jih bilo treba izdati, da bi se zajezile stavke delavstva.

Članstvo fašističnih organizacij

Rim, 29. okt. s. Fašistični odredbeni list je objavil naslednje podatke o pripadnikih fašističnih organizacij:

V fašističnih borbenih organizacijah je organiziranih 4,017.640, v vseučiliških skupinah 137.148, v organizacijah italijanske liktorske mladine 8,186.812, v ženskih fašijih 938.509, v kmečkih ženskih organizacijah 1,968.731, v ženskih delavskih in postrežniških organizacijah 761.927, v organizacijah tujih studentov 576, v fašistični šolski zvezi 182.683, v fašistični zvezi javnih nameščencev 318.473, v zvezi nameščencev državnih podjetij 136.738, v železničarski zvezi 149.149, v zvezi poštarjev 82.511, v Dopolavoru 4.146.555, v zvezi rezervnih častnikov 282.572, v organizaciji italijanskega olimpijskega odbora 755.212, v pomorski zvezi 118.021, v organizacijah nacionalnega zavoda za fašistično kulturo 201.340, v zvezi invalidov 204.475, v bojevniški zvezi 905.247, v zvezi svojcev v vojni padlih 342.382, v zvezi svojcev padlih letalcev 9.190, v skupini odlikovancev z zlato svetinjo za vojaške zasluge 105, v zvezi odlikovancev z modrim trakom 23.300, v zvezi italijanskih prostovoljcev 94.318, v Garibaldijevi legiji 6.010, v oddelkih arditov 16.823, v oboroženih oddelkih 492.682, v organizacijah planinskega centra 43.234.

MOČ IN STRNJENOST ITALIJE

Praznik Pohoda na Rim so mogočno proslavili povsod, kjer se vije italijanska zastava — Ducejeva ugotovitev: „Boljševizem je v agoniji

Rim, 29. okt. s. Proslava 28. oktobra se je izvršila v vsej Italiji in vsem Sredozemskem bazenu, kjer plapola italijanska trobojnica, in tudi med slavno posadko v Vzhodni Afriki. Povsod so se proslav udeležile ogromne množice ljudstva, proslave same pa so bile strogo fašistične in v vojnem stilu. Množice so se povsod disciplinirano zbrale ter z navdušenjem sledile govorom od stranke določenih govornikov, ki so poveličevali ideale, za katere se je italijanski narod pod vodstvom Duceja boril v tej slavni dobi splošnega svetovnega preroda. Prav vsi govorniki so izrazili tudi neomajno vero v končno zmago, vero, ki jo deli ves italijanski narod.

Rim, 29. okt. s. Svečana proslava 19. obletnice pohoda na Rim je potekla v znamenju sodelovanja ogromnih ljudskih množic, čeprav se delo v tovarnah, na polju in v uradih ni prekinilo. V Rimu je bilo dopoldne, — kakor je današnje »Jutro« že obširno poročalo, — otvorjeno in posvečeno novo svetišče v fašistični revoluciji padlih. Svečanosti je prisostvoval tudi Duce. Popoldne so se še večje množice ljudi zbrale okrog fašističnih političnih ustanov. Okrog 17. so se rimski trgi napolnili z množicami. Na zborovanju so govorili zastopniki stranke, ki so ljudem razložili pomen 19. obletnice in pričetka 20. leta fašističnega razdobja. Obeležili so značaj borbe za novi evropski red, vojne proti boljševizmu in angleški in ameriški plutokraciji.

Množice so nato v sprevodih krenile po mestu in prirejale viharne manifestacije za Duceja. Na stotisoče ljudi se je zbralo na Beneškem trgu, na stotine napisov in praporov je vihralo nad glavami množice. Napisi so naglašali trdno voljo do zmage, pa tudi smešili sovražno propagando. Ljudje so vedno znova vzklikali Mussoliniju, tako da se je nazadnje pojavil na balkonu Beneške palače. Vzklikanja ni bilo ne konca ne kraja. Mussolini se je umaknil z balkona, a množica ga je vedno znova spet priklicala, dokler ni kratko spregovoril.

Ducejevo sporočilo

Tovariši, je dejal. **Prišli ste, da pozdravite pričetek novega leta, dvajsetega leta fašistične dobe. Mi mu gremo nasproti z nebrzdanim pogumom. Množica je tedaj vzklikala: »Da, Duce!«. Gremo mu nasproti s trdno vero in globokim prepričanjem, da bo italijanski narod razvrščen, v falange pod liktorskim znamenjem, v vsakem primeru na višini svoje preteklosti in bodočnosti in zato vreden zmage (navdušeni aplavzi). Orožje zavezniške Nemčije (vzkliki: Duce, Hitler), naše orožje in orožje mladih zavezniških narodov so boljševizem (dolgotrajno demonstriranje in žvižganje) že zadeli v srce. Pred 23. leti smo pričeli prvo borbo proti njemu. Sedaj je v agoniji. Njegovi temni zavezniki v Evropi in Ameriki bodo propadli skupno z njim. (Novo žvižganje.) Konservativizem, ki jo predstavlja prenapetost egoizmov, bodo uničile sile revolucije (odobravanje). Mi bomo prodrli! (Množica je sprejela še posebej te zadnje besede s frenetičnimi aplavzi in je nato še dolgo vzklikala Duceju.)**

Ducejeve besede so bile odločne, lapidarne. Navdušenje je bilo tako, kakor ga zlepa na Beneškem trgu še ni bilo videti. Med množico je bilo vse pomešano, od delavca do fašista, od prvaka do nacionalnega svetnika, vseučiliškega profesorja in studenta. Vzklikanje množice je v polni meri potrdilo, da v Italiji nikoli nista bila tako povezana njen veliki narod in njen veliki voditelj. Duce je bil prisiljen, da se je vedno znova pojavil na Balkonu. S fašističnim pozdravom je odzdravljal manifestacijam množic.

Dva naroda — ena zmaga

Rim, 29. okt. s. Na enem izmed velikih zborovanj v Rimu je včeraj popoldne govoril tudi minister za ljudsko kulturo. V svojem govoru je primerjal razvoj notranje političnih dogodkov v Italiji in sedanje vojne. V obeh primerih je šlo za borbo proti boljševizmu in framasonstvu. Nasproti že povsem gotovi zmagi osi angleška in ameriška propaganda ne more postaviti nič drugega kakor iluzorno nado, da se bo os na svoji notranji fronti zrušila. Anglija se moti, če misli, da Italijani niso sposobni prenesti omejitev v prehrani in bombnih napadov, kakor jih morajo prenašati Angleži. Italijanski narod se ne bori za pet obrokov hrane na dan, marveč za to, da zagotovi kruh svojim sinovom, da si pridobi kruh v bodoče. Že eno samo izmed tisoč današnjih zborovanj bo osmešilo domisleke agencije Reuter ali pa radijev v Londonu in Moskvi. Italijanski narod se dviga pod geslom: Dva naroda, ena vojna! Jutri se bodo oglasile fanfare: Dva naroda, ena zmaga! Besede ministra Pavolinija so bile sprejete z velikim navdušenjem.

Otvoritev nacionalnega didaktičnega centra

Florenca, 29. okt. s. Tu so v okviru velikih proslav pohoda na Rim, ki jim je prisostvoval prosvetni minister Bottai, svečano otvorili nacionalni didaktični center. Predsednik centra je imel na velikem zborovanju govor, v katerem je poudaril, da se nadaljuje veliko kulturno delo kljub vojni, v kateri je Italija vsa prizadeta. Ekscelenca Bottai je v svojem govoru opozoril na pomen 23. točke »šolskih načel«, ki govori o funkciji diaktičnih centrov. Poleg nacionalnih, bodo ustanovljeni tudi pokrajinski didaktični centri, ki bodo skrbeli za vse zahteve pedagoške tehnike, ustvarjali nove metode v pouku, a prirejali tudi vzgojne tečaje za družine, skrbeli za nadaljnje usposabljanje učiteljev, kontrolirali sposobnosti učencev, pospeševali pravilno izbiro poklicev, skrbeli za znanstveno gradivo in učila, za šolske knjige, vzdrževali s šolskimi ustanovami v tujini, ustanavljali pedagoške knjižnice in opravljali še celo vrsto drugih za šolo pomembnih poslov. Posebej je prosvetni minister obeležil pomen novega zavoda v Florenci. Njegov govor je bil čestokrat prekinjen z navdušenimi ovacijami. Zaključil se je z novimi viharnimi manifestacijami za Duceja.

Proslave v Dalmaciji

Split, 29. okt. s. V novih dalmatinskih pokrajinah je bila proslava pohoda na Rim posebno svečana. Potrdila je neporušno zvezo, ki druži te pokrajine s fašistično domovino.

V Splitu so v okviru svečanih proslav med drugim otvorili rajonsko skupino »Riccardo Vucasovich«, sedež GIL, več ženskih fašijev in fašistični refektorij. Prav tako so se že začela dela za dograditev nove ceste med Trogirjem in Šibenikom. V Trogirju je bilo ustanovljenih nekaj rajonskih fašističnih skupin, kakor »Lorenzo Luvin«, »Enzo Picca« itd. ter nekaj sedežev ženskih fašijev in GIL. Tudi v drugih središčih novih pokrajin so bile otvorjene razne ustanove ali začeta razna nova dela. Ljudstvo se je povsod v velikih množicah udeležilo proslav ter je povsod izražalo svojo hvaležnost in svojo vdanost Duceju, katerega ime je bilo na jeziku tisočev.

Odkritje spomenika Itala Balba

Rim, 29. okt. s. V matičnem domu invalidov so včeraj odkrili marmornat spomenik junaškega kvadrumvira letalskega maršala Itala Balba. Žalno službo božjo je opravil vojaški škof Bartolomasi; prisostvovalo ji je mnogo zastopnikov fašističnih organizacij, vojske, invalidov, družin padlih letalcev, prostovoljcev, družin padlih in ranjencev ter drugih organizacij. Svečanosti so se udeležili tudi državni podtajniki pri ministrskem predsedstvu, letalskem in mornariškem ministrstvu, generalni inspektor fašistične stranke, rimski prefekt, pokrajinski zvezni tajnik in drugi zastopniki oblasti. Po službi božji so se zastopniki oblasti zbrali okrog spomenika na dvorišču doma. Ob zvokih himne je bil spomenik odkrit. General Pricolo je izrekel ime padlega junaka, nakar so se mu vsi odzvali z vzklikom »Prisoten«. Zastopniki oblasti so nato odšli v dom in obiskali vojne slepce in invalide iz sedanje vojne, vojaški oddelki in delegacije organizacij pa so med tem defilirale pred spomenikom.

Čestitke visokega nemškega gosta

Rim, 29. okt. s. Tajnik stranke je včeraj v palači na Mussolinijevem trgu priredil obed državnemu podtajniku von Bohleu. V svoji zdravici se je zahvalil za njegov obisk, za katerega se je odločil prav v teh dneh fašističnih proslav. Izrazil je prepričanje, da bo čut trdne solidarnosti obeh pokretov vedno bolj jak spričo skupno prelite krvi, ki bo tudi trajno jamstvo za uspešno sodelovanje obeh narodov v bodočnosti. Ta vojna se bo končala prav gotovo z zmago. Uspeh bo politična zmaga obeh revolucij in njunih nepremagljivih voditeljev Benita Mussolinija in Adolfa Hitlerja.

Ekscelenca Bohle se je v svojem odgovoru zahvalil za čast, ki mu je bila izkazana ob priliki njegovega obiska na pragu 90. leta fašistične dobe. Izrazil je čestitke narodnih socialistov fašistom za to priliko. Poudaril je, da so izraz iskrenosti, solidarnosti in zvestobe, ki družijo revolucijonarje Hitlerja z onimi Duceja. Vezi prijateljstva obeh revolucij prihajajo sedaj do izraza v bratstvu v orožju, s katerim se italijanski in nemški vojaki bore na afriški in vzhodni fronti proti skupnemu sovražniku.

Hitler Vladarju in Duceju

Pomembna izmenjava brzojavk

Berlin, 29. okt. s. Ob priliki obletnice pohoda na Rim je Hitler poslal Kralju in Cesarju naslednjo brzojavko:

Ob današnji obletnici razdobja, polnega pomena za zgodovinski razvoj Italije, obračam svojo misel k Vam, Veličanstvo, z najbolj prisrčnimi voščili za Vaše osebno blagostanje in za srečno bodočnost zaveznškega italijanskega naroda.

Veličanstvo Kralj in Cesar je na pozdravno brzojavko, ki mu jo je poslal Hitler, odgovoril s temile besedami:

»Eksc. Adolfu Hitlerju, vodji in kanclerju tretjega rajha, Berlin. — Zahvaljujem se prisrčno Vaši Ekscelenci za vljudno poslano mi brzojavko s čestitkami in vračam Vaši Ekscelenci in zavezniškemu narodu najboljša voščila.«

Rim, 29. okt. s. Vodja je poslal Duceju naslednjo brzojavko:

Ob obletnici pohoda na Rim mislim na Vas, Duce, in vam izražam vse svoje najprisrčnejše želje za vas osebno in za srečno bodočnost fašistične Italije. Mojim čestitkam pridružujem želje vsega nemškega naroda za zavezniško Italijo v borbi, ki bo zagotovila zmago za novo Evropo. S tovariškim in prijateljskim pozdravom — Adolf Hitler.

Duce je takole odgovoril:

Führer, zelo prisrčno se vam zahvaljujem za pozdrav in čestitke, ki ste nam jih poslali ob obletnici pohoda na Rim. Fašistična Italija obnavlja ob tej priliki svojo odločno voljo, da nadaljuje pohod in se bori skupno z narodno socialistično Nemčijo do zmage. Prejmite moje prijateljske in tovariške pozdrave. — Mussolini.

*

Berlin, 29. okt. s. Vsi listi objavljajo na vidnem mestu pod velikimi naslovi na prvi strani besedila Hitlerjevih brzojavk Kralju in Cesarju ter Duceju ob priliki obletnice pohoda na Rim. V mastnem tisku ponatiskujejo besede, s katerimi Adolf Hitler izraža v imenu vsega nemškega naroda najtoplejša voščila Italiji v skupni borbi za dosego zmage v novi Evropi.

Manifestacija v Zagrebu

Zagreb, 29. oktobra s. Včeraj, na obletnico pohoda na Rim, sta hrvatski zunanji minister dr. Mladen Lorković ter generalni tajnik ustaškega pokreta Blaž Lorković obiskala italijanskega ministra Casertana v sedežu poslaništva, da bi mu izročila voščila za novo fašistično leto. Pri ministru se je oglasil tudi vodja odposlanstva nacionalne fašistične stranke s člani tega odposlanstva ter je podal poročilo o delu tega odposlanstva na Hrvatskem. Minister je vzel na znanje poročilo ter dal nekaj navodil tehničnega značaja o nadaljevanju misije.

Kasneje se je minister Casertano v spremstvu italijanskega generalnega konzula ter odposlanstva nacionalne fašistične stranke podal na obisk k Poglavniku, kateremu je predstavil člane fašističnega odposlanstva ter vodstva zagrebškega fašija. Pred vladno palačo na Trgu sv. Marka je bil postrojen ustaški oddelek, kateremu je stal ob strani oddelek črnih srajc. Vodja fašistične delegacije je prisrčno in prijateljsko pozdravil Poglavnika, poudarjajoč veselje zastopnikov Italije ter nacionalne fašistične stranke, da se ob priliki tako pomembnega dne nahajajo blizu vodje ustaške revolucije, ki ima svoj vzor v Mussolinijevem geniju. Svoj pozdrav je zaključil z izrazi veselja nad dosedanjim italijansko-hrvatskim sodelovanjem.

Tudi dr. Pavelić, ki je govoril v italijanskem jeziku, je izrazil predvsem svoje veselje, da so na tako slaven dan za italijanski Fašizem, ki je največji praznik vsakega Italijana, zbrani okrog njega fašistični tovariši. Posebno mi je drago ugotoviti, je pripomnil Poglavnik, da niste pozabili svojih ustaških tovarišev, čeprav je razumljivo, da je vaša misel danes predvsem doma ter v nesmrtnem Rimu in pri vseh borcih na bojiščih, predvsem pa pri vašem Duceju. Vse dokazuje, da smatrate vi naš pokret s tovariško simpatijo za enakega vašemu pokretu in skupnim revolucionarnim idealom. Korakali bomo skupaj tako sedaj v vojni kakor kasneje v zmagovitem in slavnem miru. V srcih Hrvatov utripajo ista čustva, to so čustva, ki so navdajala vse naše delo v duhu bratskega sporazuma med našima domovinama. Prvo zmago nad komunizmom smemo zabeležiti pred 19. leti, ko je Duce s svojimi zvestimi pristaši izvršil svoj pohod na Rim.

Poglavnik se je nato dotaknil misli, ki jo je v svojem pozdravu izrazil vodja fašistične delegacije, ko je dejal, da fašizem ne potrebuje propagande, saj sta se njegova misel in njegovo delo uveljavila že po vsem svetu z zgovornostjo dejstev, ki so prešla v zgodovino.

V Tripolisu

Tripolis, 29. okt. s. Fašisti in ljudske množice v Tripolisu, ki se z neomajno vero udeležujejo te vojne Fašizma, so se zbrali na proslavi pohoda na Rim v gozdu zastav in napisov Duceju in zmagi. Veliki osrednji trg je bil poln množice, ozaljšan pa z ogromnim Ducejevim portretom, ob katerem so se zbrali vsi zastopniki vojaških, fašističnih in drugih oblasti. Množica je prihod generalnega podguvernerja, nadzornika Stranke ter ostalih političnih in vojaških zastopnikov sprejela z nepretrganimi vzkliki Duceju, ki so jim sledile manifestacije simpatije na naslov nemškega vojaškega zbora v Afriki, kateremu je bilo odrejeno častno mesto.

Strankin nadzornik Enrico Endrich je odredil najprej pozdrav Duceju, nakar je med ogromnim navdušenjem in manifestacijami množice spregovoril spominske besede. Pohvalil je vzvišeno mirnost in hladnokrvnost, ki jo izkazuje libijsko ljudstvo v tej vojni, spomnil se je velikega fašističnega zbora z dne 23. marca letošnjega leta, ko so Črne srajce Tripolisa po sovražnem udaru v Cirenaiko zaobljubile maščevanje, prikazal pomen zgodovinskega datuma 28. oktobra, poveličeval žrtve onih ki v afriški puščavi in na ravninah Rusije žrtvujejo svoja življenja za domovino in proslavljal novo globoko povezanost med italijanskim narodom in Ducejem, ki je domovini darovalne le svoj genij in svojo voljo, temveč tudi svojega hrabrega sina.

Množice so ves čas navdušeno vzklikale Duceju in Domovini.

Povsod v inozemstvu

Madrid, 29. okt. s. Španski listi so se brez izjeme spomnili obletnice fašističnega pohoda na Rim ter so v tej zvezi objavili dolge članke, opremljene s fotografijami. V njih opozarjajo predvsem na dejstvo, da je bila Italija prva v borbi proti boljševizmu in da je ona prva dala narodom ono doktrino, ki je vir junaštva za vse one, ki se bore, da bi ustvarili novi evropski red. Plodovitost teh 20 let fašistične revolucije pa poživlja delo Mussolinija samega, katerega osebnost prevladuje v zgodovini našega časa.

Bukarešta, 29. okt. s. Vsi rumunski listi prinašajo dolge članke in komentarje k obletnici fašističnega pohoda na Rim. Pri tem zlasti poudarjajo, da je bil ta pohod prvi znak začete borbe proti komunizmu v Evropi. Danes, ko se v oddaljenih stepah Rusije bijejo vojske Evrope z boljševiškimi silami, je treba še posebej opozoriti, pišejo rumunski listi, da je to borbo že pred 20 leti kot prvi začel Benito Mussolini.

Sofija, 29. okt. s. Manifestacije, ki so se vršile v Italiji ob priliki proslave obletnice pohoda na Rim, močno odmevajo v bolgarskih listih. Poluradni »Dnes« piše v posebnem članku, posvečenem zgodovinskemu dogodku, med drugim: Obletnica pohoda na Rim upravičeno navdaja s ponosom italijanski narod, ki veruje v genij svojega Duceja. Nikdar se ni bolj ko danes izkazala ta zgodovinska vrednost velikega evropskega prenovitvenega pokreta, katerega tvorec in uresničevalec je Benito Mussolini. Letos se ta zgodovinski datum, 28. oktobra 1922 odraža v življenju in v usodi vseh evropskih narodov. Tudi bolgarski narod, ki se je postavil ob bok Osi, duhovno sodeluje pri italijanskih proslavah ter v veselju italijanskega naroda.

Helsinki, 29. okt. s. Finski listi prinašajo z velikimi naslovi poročila iz Rima o proslavi 28. oktobra. Listi poudarjajo, da so bile včerajšnje italijanske proslave pohoda na Rim izvršene v vojnem ozračju, kar je v popolnem skladu z borbo, ki jo sedaj fašistična Italija vodi v Evropi proti boljševizmu, potem ko jo je kot prva uspešno zaključila v svojih mejah.

Na sedežu fašija v Helsinkih je bila intimna, svečana proslava obletnice fašistične Revolucije. Po kratkih uvodnih besedah italijanskega poslanika je od Stranke določeni govornik prikazal važnost in pomen proslave 28. oktobra.

Bratislava, 29 okt. s. Obletnico pohoda na Rim je tukajšnja italijanska kolonija proslavila na sedežu Fašija v navzočnosti italijanskega ministra in osebja poslaništva. Tajnik Fašijev je po počastitvi onih, ki so padli za domovino podal pregled o delavnosti fašizma v zadnjem letu ter je začrtal nekaj nalog za delo lokalnega fašija v bodočem letu.

Postavitev društva Rdeči križ pod nadzorstvo

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podstavi kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291 **odloča:** Člen 1. Rdeči križ v Ljubljani se postavlja pod neposredno nadzorstvo Visokega komisarja, ki ga bo izvrševal po fašistu Ludoviku Maffeiu. Ta ima tudi nalogo, da pripravi preureditev Rdečega križa po zahtevah novega položaja, nastalega z ustanovitvijo Ljubljanske pokrajine.

Člen 2. Ta odločba stopi takoj v veljavo.

Visoki komisar
za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli

Gospodarstvo

Računanje taks po zakonu o taksah in zakonu o sodnih taksah

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino je predpisal naredbo o spremembni taksnih zakonov, o novi emisiji državnih kolkov in pretisku kolkov bivše banovine, menic in taksnih vrednotnic.

Po tej naredbi se postavke taks po zakonu o taksah in po zakonu o sodnih taksah z izpremembami in dopolnitvami do 6. aprila t. l. **nadomeščajo z novimi postavkami, in sicer tako, da se taksne postavke od enega dinarja navzgor zaokrožijo na ta način, da se za vsak dinar računa 0.40 lire.** Taksne postavke, izpod 1 dinarja pa se zaokrožijo takole: namesto 0.05 din se računa 0.02 lire, namesto 0.10 din se računa 0.05 lire, namesto 0.20 in 0.25 din se računa 0.10 lire, namesto 0.30 in 0.35 din se računa 0.15 lire, namesto 0.40, 0.45 in 0.50 din se računa 0.20 lire, namesto 0.60 in 0.75 din se računa 0.30 lire, namesto 0.80 din pa se računa 0.40 lire.

Višina taks, določenih po tarifi odstotno, ostane nespremenjena in se na pogodbe, sklenjene v hrski veljavi, pobirajo te takse v lirah. Če je osnova za odmero takse na dosedanjih spisih izražena v dinarjih, se mora preračunati v lire po razmerju 38 lir za 100 din. Pri odstotnih taksah se zaokroži taksna osnova (odmerna osnova), izražena v dinarjih, na celih 100 lir navzdol, če presežek ne dosega 50 lir, odnosno na 100 lir navzgor, če je presežek nad 50 lir. Pri plačilu taks v gotovini se zaokrožajo deli pod 10 stotink na 10 stotink.

Vsi posli po zakonu o taksah in po zakonu o sodnih taksah iz pristojnosti finančnega ministrstva bivše vladavine preidejo v pristojnost Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino (finančni oddelek).

Določbe glede računanja odstotnih taks in glede preračunanja ter zaokrožanja taksne osnove veljajo tudi za pokrajinske takse (takse bivše banovine).

Novi državni kolki za Ljubljansko pokrajino

S 1. novembrom 1941/XIX se vzamejo iz obtoka kolki z dinarsko vrednostjo in se istega dne izdajo novi državni kolki za Ljubljansko pokrajino z vrednostjo v lirah. Z istim dnem se vzamejo iz obtoka tudi pokrajinski kolki (kolki bivše banovine) v dinarjih.

V času od 1. do 30. novembra 1941/XIX se bodo državni kolki, vzeti iz obtoka, zamenjali s kolki nove emisije, in sicer pri davčnih upravah na nekolkovano prošnjo, v kateri je treba navesti vrsto in količino kolkov, ki naj se zamenjajo. Pri zamenjavi se davčne uprave držijo formalnosti, predpisanih po pravilniku finančnega ministrstva bivše jugoslovanske vlade 8. julija 1929 (»Uradni list« št. 112/448).

Doslej veljavni pokrajinski kolki se pretisnejo z vrednostjo v lirah v istem roku pri finančnem oddelku Visokega komisariata, prav tako na nekolkovano prošnjo, v kateri mora biti navedena vrsta in količina kolkov, ki naj se pretisnejo. **Po preteku gornjega roka, t. j. po 30. novembru, se kolki ne bodo več zamenjavali, ne pretiskovali.**

V istem roku od 1. do 30. novembra se morajo pri davčnih upravah pretaksirati na ustrezno takso v lirah v smislu te naredbe golice menic in druge taksne vrednotnice. Pri tem se pritisne nanjo uradni pečat in pristavi podpis odgovornega uradnika. Pri predložitvi menličnih golic in drugih taksnih vrednotnic morajo predlagatelji plačati razliko med dosedanjo takso in zaokroženo takso po tej naredbi. Po 30. novembru se bodo smatrale golice menic in druge taksne vrednotnice, ki niso bile predložene v pretisk in pretaksiranje, kot brez vrednosti.

Ustanovitev Osrednje zadruge zadrug državnih uslužbencev

V zadružni register je bila 6. oktobra vpisana Osrednja zadruga zadrug državnih uslužbencev. To osrednjo zadrugo so na občnem zboru 13. julija ustanovile zadruge državnih uslužbencev, ki jih je v Ljubljanski pokrajini 10. Nova osrednja zadruga bo zastopala interese vseh zadrug državnih uslužbencev raznih panog tako napram oblastem, kakor napram drugim zadružnim ustanovam. Zadruge državnih uslužbencev imajo brez dvoma svojstven značaj in je zato potrebno, da imajo svojo osrednjo zadrugo, ki bo spravljala v medsebojni sklad težnje in potrebe posameznih zadrug in bo zlasti nabavljala posameznim zadrugam blago in druge življenjske potrebščine. Vršila bo tudi ostale funkcije bivše Zveze nabavljalnih zadrug drž. uslužbencev v Beogradu. Po strokovnih organih bo nadzorovala delovanje včlanjenih zadrug, dajala bo zadrugam kredite in sprejemala od njih ter od drugih oseb vloge. Končno bo posredovala za svoje članice in njihove zadružnike v vseh poslih življenjskega in elementarnega zavarovanja. V pravilih je vrhu tega predvideno, da bo ta osrednja zadruga, če se pokaže potreba in možnost, ustanovila in vodila delavnice in slična podjetja za proizvodnjo blaga, ki ga prodajajo včlanjene zadruge.

Upravni odbor nove osrednje zadruge tvorijo gg.: Emil Klebel, viš. kontrolor drž. železnic (predsednik), inž. Josip Otahal, teh. viš. svetnik v pok. (podpredsednik), Josip Luschützky, inspektor drž. železnic, Ernest Jeras, inspektor v pok., Franc Cvetko, oficial v pok., Franc Gorkič, viš. računski inspektor in Srečko Čerček, inspektor drž. železnic. V nadzorstvenem odboru pa se gg.: dr. Rudi Kyovsky (Novo mesto), Zdravko Štolfa (Kočevje), Drago Outrata, Franc Sovre in Ivo Marsel (Ljubljana).

Gospodarske vesti

= **Delovno zasedanje Fašistične zveze industrije in nemške Državne zveze industrije.** Dne 4. in 5. novembra se bodo na Dunaju sestali k X. delovnem zasedanju predstavniki Fašistične zveze industrije in nemške državne zveze industrije. Italijansko delegacijo bo vodil senator Giuseppe Volpi, Conte di Misurata, nemško delegacijo pa bosta vodila generalni direktor Zangen in bivši državni podtajnik Trendelenburg.

= **Razdelitev oblačilnih kart v Trstu.** Pokrajinski korporacijski svet v Trstu je objavil, da bodo v prihodnjih dneh preko občin razdelili oblačilne karte, tako da bodo 1. novembra vsi prebivalci že imeli te karte.

= **Nedopustna prodaja blaga v zamenjavo za deželne pridelke.** Visoki komisariat je poslal Zbornici za trgovino in industrijo dopis, ki ugotavlja, da trgovci na deželi prodajajo blago kmetovalcem ne za gotovino, temveč v zamenjavo za kmetijske pridelke, zlasti živila. Na ta način se izigravajo predpisi, ki jih je izdal Visoki komisariat za uravnavanje preskrbe prebivalstva z živili. Posebno se je ta razvada uveljavila v zadnjem času pri prodaji presnega masla, ki je pod nadzorstvom Prevoda. Na ta način se presno maslo odteguje kontroli razdeljevanja, se kupuje in prodaja po cenah nad uradno določenimi maksimalnimi cenami, tako da ga morejo kupovati le dobro situirani sloji. Ta način prodaje presnega masla pa upravičeno vznemirja tudi one kmetovalce, ki so organizirani v gospodarskih organizacijah in so preko teh prisiljeni oddajati mleko v svežem stanju v Ljubljano po določeni maksimalni ceni; saj je pri takem vnovčevanju masla predelava mleka bolj rentabilna kakor oddaja v svežem stanju. Vse to vpliva na preskrbo Ljubljane s svežim mlekom. Visoki komisariat opozarja v svojem dopisu zbornico na navedena dejstva in jo poziva, da tudi v svojem delokrogu stori potrebne korake za odpravo teh nedostatkov, ki ovirajo oskrbo z mlekom.

= **Omejitve pri nakupu nepremičnin v Madžarski.** Iz Budimpešte poročajo, da je bila zaradi zaščite posestnega stanja Madžarov izdana uredba, po kateri smejo inozemci kupiti nepremičnine samo po predhodni oblastni odobritvi. Nadalje pravi uredba, da ima država predkupno pravico, če kupi nepremičnino nekdo, ki ne stanuje v občini, kjer leži nepremičnina. Končno določa ta uredba predpise o razlastitvi židov v primeru, če je žid solastnik nepremičnin.

= **Skrb za akademski naraščaj v Nemčiji.** Načelnik v nemškem ministrstvu za vzgojo dr. Mentzel je te dni objavil članek, v katerem se peča z vprašanjem akademskega naraščaja. Medtem ko so bila oblastva leta 1933. prisiljena omejevati dotok mladine na visoke šole, so zdaj primorana z vsemi sredstvi pospeševati študij, ker se občuti pomanjkanje v akademskih poklicih, zlasti pri inženjerjih, zdravnikih, pa tudi pri juristih in srednješolskih profesorjih. Leta 1933. je bilo v Nemčiji na visokih šolah vpisanih 150.000 akademikov, v zadnjem poletnem semestru pred izbruhom vojne pa le še 60.000. Dr. Mentzel ugotavlja, da akademski naraščaj ne krije potreb upravnega aparata in gospodarstva. Velike tvrdke kar tekmujejo pri tem, katera bo lahko nastavila absolvirane kemike in inženjerje z dobro kvalifikacijo, medtem ko v letu 1933. ni bilo mogoče preskrbeti absolventom visokih šol primernih služb. Majhno število akademikov na visokih šolah je posledica okolnosti, da absolventi srednje šole spričo pomanjkanja delovnih moči takoj lahko dobe zaposlitev. Opaža se tudi že nazadovanje števila absolventov srednjih šol. Dr. Mentzel pojasnjuje v tej zvezi, da sedaj študirajo na visokih šolah mladeniči, rojeni v letih zadnje svetovne vojne. Za ta leta pa je bilo značilno občutno nazadovanje porodov.

= **Pomanjkanje gradbenega železa v Srbiji.** V zvezi z obnovitvenimi deli so Srbiji potrebne velike količine gradbenega železa, ki ga pa sama ne proizvaja. Zato je bil te dni dosežen sporazum, po katerem bodo Hrvatski rudniki in topilnice (Zenica) dobivali 500 ton surovega železa, Nemčija pa bo dobavila večje količine gradbenega železa.

Italijani v službi Imperija

O priliki proslave obletnice Pohoda na Rim so dijaki prejeli nagrade — Govor Visokega Komisarja

Ljubljana, 29. oktobra

V okviru proslave obletnice Pohoda na Rim je bila po dopoldanski službi božji v stolnici popoldne še posebna slavnost za srednješolsko mladino, malo kasneje pa fašistično zborovanje v vladni palači.

Ob 15.30 so se zbrali učenci ljubljanskih srednjih šol, ki so se odlikovali pri učenju italijanščine, v dvorani Fašistične zveze. Svečanosti so prisostvovali tudi ravnatelji srednjih šol, šolski nadzorniki in predmetni učitelji. Oblastva so zastopali Podtajnik Fašistične zveze Gatti, načelnik vseučiliških organizacij Carra, prof. de Polli v zastopstvu družbe Dante Alighieri, Podpoveljnik zveznih fašističnih in mladinskih organizacij Cassani in nekateri drugi politični prvaki.

Visokega Komisarja Eksc. Emilia Graziolija so ob prihodu navdušeno pozdravili vsi prisotni. Zvezni tajnik se je pomudil v razgovoru s srednješolskimi ravnatelji in profesorji, potem pa je izročil 30 dijakom denarne nagrade in darila. V nagovoru je izrazil prepričanje, da bo prihodnje leto v novi pokrajini gotovo še več zanimanja za učenje italijanščine in da bodo odnošaji med Ljubljansko pokrajino in Italijo vedno tesnejši. Poudaril je še važnost borbe proti komunizmu, ki je v Italiji že docela iztrebljen in bo tudi v novih pokrajinah kmalu uničen. Prebivalstvo Slovenije ima vso pravico do mirnega in ustvarjajočega življenja. Na koncu se je Eksc. Grazioli zahvalil profesorjem za požrtvovalno delo, dijakom pa je čestital na doseženih uspehih. Navdušeno pozdravljen je Visoki Komisar zapustil prostore pokrajinske fašistične zveze.

Zaključna proslava obletnice Pohoda na Rim je bila v prostorih vladne palače, kjer je bilo ob 17. veliko fašistično zborovanje. Ko je prišel v sprejemno dvorano Visoki Komisar in Tajnik fašistične zveze nove pokrajine, so ga navzoči navdušeno pozdravili. Viharne ovacije so bile ob tej priliki prirejene tudi Duceju. Pri mizi na odru so zavzeli svoja mesta poleg Visokega Komisarja poveljnik divizije general Orlando, nemški generalni konzul Brosch, podtajnik fašistične zveze Gatti, prvaki in zastopniki Stranke ter častniškega zbora.

Po velikih manifestacija in ovacijah za Duceja je Eksc. Grazioli povzel besedo. Najprej je obeležil pomen 19. obletnice Pohoda na Rim in pozval prisotne, da se spomnijo padlih, ki v duhu zbrani okrog praporov Revolucije kažejo smer nadaljnje poti. Pozdravil je borce na vseh frontah, ki izpričujejo herojske tradicije Oboroženih Sil. Poseben pozdrav pa je namenil tudi nemškemu generalnemu konzulu kot zastopniku nemške države in njenega velikega vodje. Pozdravu je sledilo dolgotrajno vzklikanje Hitlerju. V nadaljnjem poteku svojega govora je Visoki Komisar poudaril, da je imel Fašizem že od nekdaj odločno protiboljševiški značaj. Povsod, kjer se je pojavil, se je to pokazalo. Nato je Visoki Komisar primerjal sorodni pokret narodnega socializma. Prijateljstvo obeh voditeljev je bilo uvod v prijateljstvo obeh velikih narodov, ki se je v bratstvu orožja tako trdno zakoreninilo. Italijanski narod sledi z vsemi svojimi čustvi nemškim divizijam, ki se bližajo Moskvi, da dokončno uničijo boljševizem, in je ponosen na to, da v borbi in slavi z njimi tekmujejo tudi italijanske divizije. V svojem govoru je opozoril na veliko stavbo italijanskega imperija, v katerem italijanski vojaki dokazujejo svetu pravi značaj Italijana. Navzoči so govornika prekinili z živahnimi ovacijami in vzkliki Duceju. Govornik je vzel v misel špansko vojno, kjer so se italijanski legionarji ramo ob rami borili z nemškimi tovariši, dalje zavzetje Albanije in se še enkrat dotaknil pohoda na vzhod. Sedanja vojna, je rekel, je še vedno nadaljevanje Revolucije, dokler ne bolo doseženi vsi zastavljeni cilji. Fašistična Italija bo zmagala, ker je sleherni Fašist ponosen na to, da lahko veruje, posluša in se bori. Zmagala bo, ker so vsi Italijani v službi Mussolinija, ki je povedel Domovino najvišjim ciljem nasproti. Po doseženi zmagi bo po zaslugi popolnega soglasja med Italijo in Nemčijo zrasla civilizacija nove Evrope. Na koncu svojega govora je Eksc. Grazioli vzkliknil v pozdrav Kralju in Cesarju, Duceju in Vodji nemškega naroda. V dvorani je odmevalo od navdušenih ovacij. Svečanost je bila zaključena s fašistično himno Giovinezzo.

Učinkovita proslava v Novem mestu

Novo mesto, 28. oktobra

Za obletnice pohoda na Rim se je tudi Novo mesto že v zgodnjih dopoldanskih urah odelo v zraznično obleko in z vseh hiš so vihrale državne zastave. Posebno svečano je bil okrašen rotovž, ki je bil ves odet v državne in fašistične zastave. Obletnica je bila proslavljena s svečano službo božjo in sprejemom predstavnikov novomeškega javnega življenja na okrajnem glavarstvu.

Že mnogo pred deseto uro so se pričeli zbirati pred frančiškansko cerkvijo zastopniki vseh državnih uradov na čelu z okrajnim civilnim komisarjem g. dr. Ottone Grisellijem in poveljnikom novomeške posadke polkovnikom g. Arpaio. Pred cerkvijo je bila postrojena častna četa z godbo in dijaki realne gimnazije s profesorskim zborom. Točno ob 10. uri je prispel pred cerkev poveljnik soške divizije general Eksc. Federico Romero, kateremu je reportiral garnizonar polkovnik g. Arpaia, nakar je ob zvokih godbe obšel častno četo. V spremstvu okrajnega civilnega komisarja g. dr. Griselija in garnizonarja g. Arpaia se je general Eksc. Romero podal v cerkev, v kateri so bili že zbrani vsi predstavniki državnih in samoupravnih uradov, častniški zbor in vse ostalo državno uradništvo. V sredini cerkve je bila postrojena častna četa.

Po končani službi božji je vojni kurat v zanosnih besedah spregovoril o velikem pomenu obletnice pohoda na Rim, ki predstavlja za Italijo začetek novega razdobja. Vse dosedanje žrtve niso bile zaman in stoji danes italijanski narod pred večerom največje zmage, ki bo zagotovila večen obstoj rimski kulturi. Po govoru vojnega kurata je okrajni civilni komisar g. dr. Griselli nazdravil Kralju in Duceju, nakar je godba intonirala »Giovinezzo«. Pred cerkvijo je general Eksc. Romero ob zvokih godbe ponovno obšel častno četo, vsi odličniki pa so se podali na okrajno glavarstvo, kjer se je vršil slovesen sprejem predstavnikov novomeškega javnega življenja.

Proslava obletnice pohoda na Rim se je tudi v Novem mestu spremenila v učinkovito manifestacijo, ki je ponovno potrdila lojalnost prebivalstva do fašistične Italije in njenih predstavnikov.

Dopolavoro na delu za delavsko prosveto

Ljubljana, 29. oktobra.

V torek popoldne je Dopolavoro za ljubljansko pokrajino priredil svoj drugi koncert za delavstvo Tobačne tovarne. Dočim je bila za prvo tako prireditev najeta godba »Zarje«, je tokrat izvajal koncert radijski orkester pod vodstvom dirigenta g. Šijanca. Na prireditev so prišli vsi tovarniški uradniki s svojim ravnateljem na čelu, upravnim odborom in okrog 350 delavcev in delavk. Nadalje so bili prisotni: delegat državnih monopolov, direktor EIAR, zaupnica ženskega fašija z nekaterimi svojimi sodelavkami in drugi. Organizacijo je zastopal njen nadzornik.

Koncert se je pričel z državno himno, ki so jo vsi poslušali stoje. Nato je orkester mojstrsko izvajal točko za točko izbranega sporeda. Godbeniki so bili za vsako odigrano točko živo pohvaljeni in na kraju so vsi prisotni iz hvaležnosti navdušeno ploskali. Kakor vsi dosedanji koncerti Dopolavora — torkov je bil že peti — se je tudi ta vršil z nepolitičnim namenom in je nudil delavcem potreben odmor s plemenitim užitkom.

*

Kakor je »Jutro« že včeraj poročalo, bo Dopolavoro za Ljubljansko pokrajino počenši s petkom 31. t. m. priredil stalne prireditve za delavstvo in nameščence, ki prejemajo do 700 lir mesečne plače, odnosno za take delavce in uradnike, ki so dostojni in delovni. Prav tako bodo imeli dostop k tem prireditvam očetje s številnimi družinami, tudi če bi njihovi dohodki presegali 700 lir na mesec. Namen Dopolavora je nuditi delavcu, ki je socialni element, prvovrstne kulturne prireditve po najnižjih njemu dostopnih cenah. Delavstvo si doslej ni moglo privoščiti potrebne in primerne duševne hrane ker so pač bile vstopnice predrage. Ni pa dvoma, da je delavec, ki opravlja težko telesno delo, bolj ko kdor koli potreben duševne hrane in razvedrila. Ne smejo mu nedostajati duhovne dobrine, ki jih uživa ostali del naroda. Dopolavoro bo torej stalno vso zimsko sezono prirejal v Narodnem gledališču v Ljubljani predstave za delavstvo in uradništvo, poleti pa jih bo prirejal na prostem, za kar je najeto širom znano potujoče gledališče »Carro di Tespi«. Načelo Dopolavora je, pomagati nepremožnim slojem k vsestranskemu napredku.

*

Nadalje ima Dopolavoro za Ljubljansko pokrajinov načrtu še dva tečaja. Prvi bo konec novembra t. l. in sicer se bo imenoval »Večer diletanta«. V tem tečaju bodo mogli sodelovati vsi delavci in uradniki diletanti v glasbi vseh vrst in v petju sploh. Najboljši med njimi bodo predlagani upravi EIAR-a za sodelovanje odnosno zaposlitev. Drugi tečaj bo konec decembra. Tako pozno se bo začel zaradi priprav, ki zahtevajo mnogo časa. Tečaj bo obsegal pouk kromatične, diatonične in fisharmonične harmonike. Sodelovati bodo mogli vsi glasbeno nadarjeni otroci in mladeniči. Vršil se bo pod nadzorstvom komisije, ki bo sestavljena iz prof. glasbene akademije in drugih strokovnjakov. Tudi iz tega tečaja bodo najboljši učenci predlagani za EIAR v sodelovanje odnosno zaposlitev.

*

Dne 31. nov. bo prvi nastop v okviru Dopolavora v ljubljanski Operi. Igralci Narodnega gledališča bodo predvajali slovečo opereto »Netopir«. Cene vstopnic so določene: za parter in balkon po 2.50 lire, na galeriji pa 0,50 lire. Za nabavo teh vstopnic se je treba zglasiti pri vodstvih pisarn in tvornic. Predstave, ki jih prireja Dopolavoro v Drami in Operi, bodo prav takšne kakršne so vse ostale, torej na najvišji umetnostni stopnji.

Obnovite naročnino!

Zima se vztrajno ponuja

Ljubljana, 29. oktobra

Že drugič je zima s svojo mrzlo nogo stopila med nas. Po večdnevnem sneženju pretekli teden se je nebo čez nedeljo in ponedeljek popolnoma zvedrilo. Posijalo je toplo jesensko sonce in začelo po višjih legah topiti težko sneženo odejo. Temperatura je padla pod ničlo in so bili z redkimi izjemami vsi prepričani, da se vreme ne bo tako hitro sprevrglo. V torek ponoči je bilo nebo sicer še vedno jasno, toda mraz je za spoznanje popustil, kar je dalo slutiti na poslabšanje vremena. Do jutra se je nebo pooblačilo in zbudili smo se pod novo, tenko sneženo odejo, ki pa je v ljubljanski okolici že v teku dneva skopnela.

Vso sredo je bilo zelo spremenljivo vreme. Od časa do časa je posijalo sonce, potem pa se je nebo spet zagrnilo s težkimi oblaki, da smo vsak čas pričakovali padavin. Nade na delj časa trajajoče lepo vreme so pokopane in se bomo morali počasi sprijazniti z nastopajočo zimo.

Ponosni Snežnik (1796 m) je letos zgodaj upravičil svoje ime

Tržaška in goriška pokrajina v snegu in burji

Trst-Gorica, 26. oktobra.

Dih zime je nepričakovano zajel malodane vso tržaško in goriško pokrajino. Čez noč so, kakor smo na kratko že poročali, zablesteli vrhovi v snežni belini. Naletaval je sneg po bovških in tolminskih gorah, po grebenih Banjške, Trnovske, Hrušiške in Otelške planote. Po Trnovskem ga je toliko namelo, da so bile celo v avtobusnem prometu motnje; prav tako je obstal avtobus tudi v Senožečah in je lahko nadaljeval vožnjo šele naslednji dan. Tudi častitljiva očaka Nanos in Čaven sta si z vsemi sosednimi vrhovi nadela zimsko oblačilo, ki ga ne kanita sneti, četudi zatrjujejo Kraševci, da mora slediti običajno »poletje sv. Martina«. Tudi »mati snega« Vremščica je pohitela, da se postavi z lepim, belim oblačilom. Sicer je Vremščica vsako leto razmeroma zgodaj zasnežena, toda letošnji prvi zimski pojavi so vendarle tako rani, da so bili pravo presenečenje, zlasti za starejše Kraševce, ki tako zgodnjega snega že dolgo ne pomnijo. Na zmerom belem Snežniku ga je zapadlo za cel meter, tudi po Čičariji so pobeljeni vrhovi. Iz Trsta, zlasti če kreneš po romantični, dolgi Via Istra, lahko občuduješ Prebenik, ki se dviga nad Socerbsko jamo in ki je ves zasnežen. V petek zjutraj je snežilo celo že v okolišu Opčin, vendar pa se je sneg prijel tal šele na sredini med Sežano in Divačo, kjer je ostal tudi v nižini.

V samem Trstu se je vsipal iz oblakov dež, ki je bil mestoma prav leden in je skoraj prešel v obliko babje jeze oz. babjega pšena. V Gorici je tudi deževalo. Potem pa je sledila burja, ki je zabesnela po vsem Krasu, tudi v Trstu in Gorici. Zlasti v četrtek je burja v Trstu tako divjala, da so zapustili svoje domove le tisti, ki so morali po nujnih službenih ali drugih opravkih. Tudi v petek in včeraj ni ponehala. Sicer ni bila to vražja januarska ali februarska burja, pa tudi »borin« sam, kakor pravijo burji, ki ni močna, je lahko zelo neprijeten. Mraz, ki ga prinaša, gre do kosti. Kostanjarji, snažilci čevljev, prodajalci na raznih stojnicah so se rajši zatekli na varno. Nagel ritem je prevzel tržaško cestno življenje. Ženski svet je takoj poiskal krznene plašče pa tudi moški so privlekli iz omar toplejše plašče. Istrske kmetice, ki sedijo na osličih, ko prihajajo in se vračajo po Istrski cesti, so tudi toplo ovite v obrambi pred neprijetnimi občutki, ki jih prinaša burjasto vreme, ki se je hudo zneslo tudi nad istrsko pokrajino.

Starinska ulica v starem delu Trsta, kjer je burja zelo huda

Danes dopoldan je burja popustila. Le tam zgoraj v Ulici burje in drugih starinskih uličicah pod vrhom Sv. Justa se je še od časa do časa malce oglašala. Sicer pa je sončna toplota popolnoma prevladala. Na trgu pred magistratno palačo se je zbrala množica Tržačanov in Tržačank ter z užitkom sledila izvajanju pestrega sporeda vojaške godbe; ribiči so po previdnem počivanju izkoristili krasen dan in je zaplulo na sinjo morsko površino polno ribiških ladij, zlasti ob grljanskem, svetokriškem in sesljanskem nabrežju. Popoldan pa so natrpani tramvaji vozili tisoče in tisoče Tržačanov in Tržačank na pokopališče Sv. Ane, kjer so za bližnji praznik Vseh svetih počistili, polepšali grobove dragih svojcev ter jih posuli s svežim cvetjem.

Zima na Blokah

Bloke, 27. oktobra.

Kar čez noč smo se znašli sredi zime. Lepi jesenski dnevi nikakor niso obetali tako naglega prevrata. Beli, debeli kosmi so padali noč in dan, da je zemljo pokrila okrog ¾ metra debela snežna odeja. Zasulo je polja, gozdove in pota, da je zavrt ves promet. Najrazličnejša motorna vozila so obtičala na cestah v globokem snegu. Nekatera so zavlekli z volovsko vprego pod streho, druga pa tiče sredi ceste v belem oklepu. Že tri dni je prekinjen avtobusni promet čez Vel. Lašče v Ljubljano. Na mnogih krajih je obilica snega pretrgala tudi žice.

Prvi sneg je napravil tudi sicer dokaj škode. Mnogo je polomljenega mladega drevja po gozdovih. Precej so trpeli sadovnjaki. Sadno drevje je še vse v rumenih listnatih krošnjah, tu in tam je še sadje na drevju; na krošnje se je vsedala težka, mokra bela gmota, ki je hudo lomila vejevje. Sneg je pokril po poljih še mnogo zelja, repe in drugih pozno jesenskih pridelkov. Ta gospodar še ni vsejal vse ozimine, oni ni še pripeljal drv iz gozda. Kaj bo, če misli ta zima resno?

Burja že tudi poskuša s svojo rezko pesmijo, divjačina se zateka v varnejše zavetje vaških kozolcev! Prvi smučarji so že na svojih dilcah. Smuka še ni najboljša, za prvo željo in poskušnjo pa je vendarle. S cest se oglašajo zvončki; sanke drsijo v belo daljavo. Zima se nam je predstavila v vsej svoji veličini in mogočnosti, prava domača bloška zima. Ran je njen začetek pa mu gledamo pogumno v sneženi in ledeni obraz.

Kočevska pod prvo letošnjo snežno odejo

Kočevje, 26. oktobra

Kakor menda po vsej pokrajini, je pričelo zadnji četrtek zjutraj snežiti tudi po kočevskih hribih in kotlinah. Preko dneva, noči, naslednjega petka in celo v soboto dopoldne so padali neprestano gosti snežni kosmiči in v obeh nočeh je medlo kakor za stavo. Še topla zemeljska površina se je sprva junaško borila proti zgodnjemu zimskemu vsiljivcu in ga sprotij topila, njen odpor pa je vedno bolj popuščal. Po izdatni brozgi je dobila zemlja belo odejo, ki je v petek zvečer dosegla debelost 60 cm. Za še precej številne vrtne in poznojesenske poljske pridelke je srečа, da je ostala temperatura ves čas okrog 0° C ter se je tako tudi drevje otepalo težkega snega. Danes opoldne je za dve urci zopet prijazno posijalo sonce in imamo tudi na Kočevskem upanje, da nas je starka zima zaenkrat le zastrašila ter posvarila tudi počasneže, da se pripravijo na njen neizprosen prihod in dolgotrajnost njene vladavine, ki bo trajala vse tja do aprila.

Živilske nakaznice za november

Ljubljanski mestni preskrbovalni urad bo živilske nakaznice za november izdajal trgovcem po začetnih črkah njih imen tako da bodo dobili nakaznice trgovci z začetnimi črkami A—M v četrtek 30. t. m. od 8. do 14. ure, od črke N—Ž pa v petek 31. t. m. od 8. do 14. ure v II. nadstropju Mestnega doma v sobah št. 3 in 9.

Vsi trgovci dobe za mesec november tri vrste živilskih nakaznic namreč *rumeno* za neročne delavce (uradnike, trgovce, zasebnike, otroke, dijake, upokojence itd.), *rdeče* za ročne delavce (za vse vrste rokodelskih poklicev, za sluge, služkinje, gostinsko pomožno osebje, za samostojne obrtnike za gospodinje, ki nimajo gospodinjskih pomočnic i. dr.), *zelene* pa za težke delavce, ki so jih delodajalci že naznanili s posebnimi prijavnicami.

Podrobnejša pojasnila, kdo na pr. spada med ročne in kdo med težke delavce, so bila že objavljena v dnevnem tisku. Mestni preskrbovalni urad je za prvi dve vrsti že izvedel kategorizacijo v svoji kartoteki porabnikov, za tretjo vrsto, torej za težke delavce, pa bo napravil razporeditev prihodnji mesec. Zato bodo dobili ročni delavci pri svojih trgovcih rdeče nakaznice, a težki delavci bodo dobili zelene nakaznice, ko bodo predložili glave nakaznic za težke delavce prejšnjega meseca. Kdor bi vendar ne dobil živilske nakaznice, kakršna mu pripada po poklicu, naj to reklamira do 15. novembra v veliki dvorani v I. nadstropju Mestnega doma.

Mestni preskrbovalni urad spet opozarja vse porabnike, da bo prisiljen proti vsakomur, ki bi zlorabil ugodnosti dodatnih količin, postopati po zakonu.

Soja je važno živilo

Brez dvoma spada soja med najvažnejše kulturne rastline na svetu. V Aziji je takoj za rižem največ gojijo. Kitajci in Japonci so že zdavnaj spoznali veliko korist, ki jim jo daje soja. Vsebuje namreč velike količine beljakovin, masti, ogljiko-hidratov, lecitina in vitaminov, torej snovi, ki so za človeško življenje posebne važnosti. Toda soja ne vsebuje samo velikih hranilnih snovi, ampak daje tudi razmeroma dober pridelek. Prava škoda je, da se pri nas pridelovanje soje ni udomačilo. Ta važna kulturna rastlina pa ima še tretjo dobro lastnost in to je, da izboljšuje zemljo, ker zbira najvažnejše rastlinsko hrano, dušik iz zraka.

Soja je letos prav dobro obrodila in je škoda, da naši ljudje niso sejali tega semena. Lahko bi nam v veliki meri nadomestovala meso, ker vsebuje mnogo beljakovin. Soja vsebuje vitamine A, B, D in E. Vsi vemo, koliko važnosti so za človeška in živalska bitja ti vitamini. Ker vsebuje tudi 20 odstotkov maščobe, bi iz nje lahko pridobili dovolj olja za pripravljanje jedil, ostanek pa bi s pridom pokrmili živini. Kot hrano pripravljamo sojo na razne načine, kuhamo pa jo kakor fižol. Zaradi grenkobe, ki jo ima soja, je priporočljivo, da se zvečer namoči v slani vodi, ki jo je treba zjutraj odliti in sojo še enkrat oprati v čisti vodi. Nato sojo kuhamo v slani vodi, po možnosti z dodatkom malo kuhinjske sode. Paziti moramo, da premočno ne vre.

Za kruh dajemo od 10 dkg do 30 dkg soje na kilogram moke. Tako pečen kruh je zelo redilen in ostane dolgo svež. Iz soje dobivamo tudi kavni nadomestek. Pražimo jo tako, kakor pravo kavo. Okus je zelo podoben pravi kavi, razlika je le ta, da soja ne vsebuje kofeina, pač pa ima mnogo več redilnih snovi.

Mesto zdravil

V Kalinovici blizu Svete Nedelje ima zavod za proizvodnjo serumov in cepiv »Pliva« iz Zagreba svoje laboratorije in druge potrebne prostore. To je edini zavod te vrste na Hrvatskem, ki ima sloves zaradi kakovosti proizvajanih serumov in cepiv ne samo v mejah hrvatske države, ampak tudi v inozemstvu.

Dosedanji prostori v Kalinovici niso bili več primerni in so se zato odločili, da zgrade vrsto novih stavb, da bo mogel zavod zadostiti naraščajočemu povpraševanju po zdravilih. Do nedavnega so proizvajali v Kalinovici samo živalska cepiva, v glavnem cepivo proti svinjski kugi; zdaj pa je sklenjeno, da se preselijo tja tudi laboratoriji iz Križevcev in bodo odslej v Kalinovici izdelovali vse zdravilne serume in cepiva, ki jih ima na trgu tovarna »Pliva«.

V Kalinovici je zelo živahno. Grade 15 raznih stavb, v katerih bodo nameščeni hlevi, odnosno laboratoriji, nekaj pa je gospodarskih in stanovanjskih poslopij. Doslej je odobrenih za ta dela 23 milijonov kun. Treba pa bo dodati še znatno vsoto, da bo tovarna popolnoma urejena. Nova poslopja bodo del mesta zase. V vsem svojem obsegu bo naselje ločeno od drugih hiš z zidano ograjo. Grade se ceste za dostop k posameznim poslopjem, ureja kanalizacija in vodovod in napeljuje električno ter plinsko omrežje. Ko bodo končana predvidena dela, bo Kalinovica najsodobnejši in največji zavod za proizvodnjo zdravil ne samo na Hrvatskem, ampak v vsej jugovzhodni Evropi.

VINSKI TRGOVEC NA SMRTNI POSTELJI

Vinski trgovec je zbolel in ker je čutil, da se mu bliža smrt, je poklical svoja dva sina k sebi in jima je rekel:

— Da vama ne pozabim povedati, si zapomnita, ljuba sinova: vino raste tudi v vinogradih, ne samo v kleti!

Smrt uglednega gospodarja na Goriškem

Gorica, 26. oktobra.

V Zakojici št. 83 pri Cerknem v goriški pokrajini je za zmerom zatisnil svoje oči vrl mož, ugleden posestnik in vzoren gospodar Janez Bevk. Blagi pokojnik, ki je bil po vsem cerkljanskem okraju zelo znan in obče spoštovan, je bil skoraj do zadnjega telesno čil in krepak, nenadoma pa je pričel pešati in je kmalu podlegel.

Vrli pokojnik, ki je doživel lepo starost, se je živo zanimal za vse panoge gospodarstva in kmetijstva. Svojo solidno izobrazbo si je pridobil s prizadevnim izpopolnjevanjem, ki ga je poglabljala prirodna bistrina. Življenje in ljudi je presojal s preudarno modrostjo, visoko je cenil poslanstvo kmečkega dela. Odlikovala ga je vzgledna očetovska skrbnost, pa tudi srčna dobrota, smisel za pametno gospodarstvo ter prisrčna gostoljubnost. Vse pokojnikovo življenje je bilo en sam delovni dan, posvečen obstanku rodnega doma in družini. Vse svoje otroke je lepo vzgojil: na sina Franceta, pisatelja, je bil še prav posebno ponosen.

Včeraj so uglednega cerkljanskega gospodarja pokopali na domačem pokopališču. Prišli so poleg množice domačinov iz Zakojice in bližnjih zaselkov tudi številni znanci ter prijatelji iz Otaleža in Novakov, Orehka, Planine, Labinja, Raven, Zakriža, Bukovega in Straže, da pospremijo vrlega pokojnika na njegovi poslednji poti.

Rajnki si je s svojim marljivim delom, živahno prizadevnostjo pri vsaki dobri, koristni stvari, s svojimi nedvomnimi zaslugami za zakojiški ter cerkljanski okoliš postavil trajen spomenik v hvaležnih srcih vseh rojakov. Trajen, svetal mu spomin! Žalujočim svojcem, zlasti sinu Francetu, naše najgloblje sožalje!

Radio Ljubljana

Četrtek, 30. oktobra 1941-XX.

7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: Komorna glasba — v odmoru napoved časa. 8.15: Poročila v italijanščini. 12.15: Golob-Adamičev koncert na harmoniko. 12.35: Pestra glasba. 13.: Napoved časa — poročila v italijanščini. 13.15: Komunike glavnega stana Oboroženih Sil v slovenščini. 13.17: Orkester pod vodstvom mojstra Angelinija. 14.: Poročilo v italijanščini. 14.15: Koncert pod vodstvom mojstra Morellia ob spremljevanju sopranistke Gianne Perea Labie. 14.45: Poročila v slovenščini. 17.15: Komorna glasba. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Operetna glasba. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Operetna glasba. 20.: Napoved časa — poročilo v italijanščini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.30: Orkestralna glasba pod vodstvom mojstra Arlandija. 21.10: Simfonični koncert pod vodstvom mojstra Molinari-Pradellia ob sodelovanju pianistke Letee Cifarelli, v odmoru slovensko predavanje.

Umrl za znanost

Pariški znanstveni svet je zadela, kakor poroča »Stampa Sera«, težka izguba. V neki kliniki francoske prestolnice je umrl prof. Lobligeois, ki je eden izmed najbolj znanih učenjakov, poleg tega pa tudi žrtev svojega vzvišenega poklica.

Prof. Lobligeois, ki se je rodil 1874., se je bavil okrog štirideset let skoraj izključno z radijevo terapijo ter z raziskavami dragocene, toda nevarne žareče kovine. Če so bile njegove znanstvene razprave nad vse številne in velevažne, tako da je imela znanost od njih velikansko korist, je moral on sam, na žalost, svoja odkritja plačati zelo drago. Odrezati so mu morali obe roki do ramen, ker mu jih je razkrojil neusmiljen »radiodermitis«, poklicna bolezen, ki razjeda kakor gobavost meso, na katero so bili predolgo časa osredotočeni skrivnostni žarki.

Primer prof. Lobligeoisa je nedvomno eden izmed najbolj dramatičnih v zgodovini raziskav o radiju.

Bil je gojenec Sorbonne, potem pomočnik zakoncev Curiejevih ter eden izmed prvih zdravnikov, ki so se začeli zanimati za radij z medicinskega stališča. Svojemu raziskovalnemu delu se je posvetil z vso strastjo. Kakor znano, so tudi strokovnjaki spočetka, ko učinkov te nevarne prvine še niso dobro poznali, postopali z radijem brez previdnosti. Šele potem, ko so ugotovili, da je ta prvina razkrajala vse mogoče vrste posod in tokov, v katerih so jo hranili, so začeli postajati previdnejši. Odkrili so, da je edina kovina, ki se upira njenim strašnim učinkom, svinec in na ta način so izdelali posebne maske in obleke, ki naj bi varovale z radijem zaposlene osebe. Toda vse te maske, naočniki z mnogo svinca v steklih, težki gumasti plašči s svinčenimi plastmi med tkivom itd. so le malo pomagali osebam, ki so imele v laboratorijih neprestan opravek z radijem, za marsikoga so prišli ti zaščitni pripomočki tudi že prepozno. Tako si je tudi prof. Lobligeois pri svojem raziskovalnem delu z radijem nakopal bolezen, ki ga je po silnem, dolgotrajnem trpljenju spravila končno pod zemljo.

Da bi lažje manipuliral z radijem, ki ga obličajno uporabljajo v obliki tenkih žic v kovinskih votlih iglah, si marsikdaj ni nataknil zaščitnih rokavic. Tako se je zgodilo, da je nekega dne pred dvajsetimi leti začutil v desni roki prve znake radiodermitisa. Koža na roki mu je postala suha in srbeča, nato je začela odpadati v kosih od uda. Tako se je začelo njegovo trpljenje. Prva operacija mu je odrezala tri prste — toda vrnil se je k svojemu delu.

L. 1923. so mu morali odrezati desno roko do zapestja, tri leta pozneje pa do rame. Sledila je nato doba priličnega miru, do katerega so ga prisilile volje in tovariši Curiejevega zavoda. To dobo je izkoristil za znanstveno literarno delo, v številnih razpravah je podal svoje izkušnje in odkritja v področju radija.

Toda pred desetimi leti se ni mogel več premagovati in se je vrnil k laboratorijskemu delu. Zanimalo ga je zlasti vprašanje, kako naj bi se radijevi žarki uporabljali za zdravljenje rakastih tvorb. Pri tem delu je moral spet pogostoma rokovati z radijevimi cevkami brez vsakih zaščitnih pripomočkov. Ni dolgo trajalo, da so se znaki radiodermitisa pokazali na novo, tokrat na levi roki. Zdravniška pomoč se je izkazala kmalu za neuspešno. Učenjak, ki je spoznal vso svojo usodo, pa se ni menil dosti za to. Nadaljeval je svoje delo, vmes se je dajal od časa do časa operirati. Lansko leto je na ta način izgubil še zadnji ostanek cele leve roke. Nekoliko mesecev so tedaj upali, da se bo zlo ustavilo, toda to upanje je bilo krivo. Bolezen se je počasi širila, mučenik znanosti je razpadal ob živem telesu. Sedaj je prišla vest, da ga je smrt rešila nadaljnjega trpljenja. Bil je že za svojega življenja deležen vsega priznanja in vseh časti, ki si jih je zaslužil s svojim junaštvom, čeprav priznanja in časti res ni iskal, ker mu je bilo le za rešitev premnogih skrivnosti, ki obdajajo žarečo prvino še dandanes.

Zločinci z letali in bombami

Država Illinois je imela doslej »prvenstvo«, kar se tiče uporabe strojnic v borbah med različnimi zločinskimi tolpami. To ji ni zadostovalo, kajti v zadnjem času prihajajo v teh borbah v poštev že tudi letala in bombe.

Dva individua, o katerih menijo, da sta člana zloglasne gangsterske tolpe bratov Sheltonov iz Chicaga, Jardow Arnes in Ray Walker, sta telefonirala vodji konkurenčne tolpe Charlesu Bingerju, da bosta iz letala metala bombe na njegovo poletno hišo v Williamson Countyju. Na to sporočilo je Binger zbral svoje pristaše in, oboroženi s strojnicami ter daljnonosnimi puškami, so se skrili v grmovje, da pričakajo napada. Proti devetim zjutraj se je v resnici pojavilo letalo, zbrzelo v nizkem poletu nad Bingerjevo hišo in izginilo. Bingerjevi ljudje si sprva niso upali streljati, ker so se vseeno bali, da bi ne šlo za vladno letalo, ko so pa ugotovili, da je »pravo« in so ga hoteli pozdraviti z ognjem, je bilo že prepozno. Razločno so bili videli moža, ki je bil zlezel iz trupa na krila in od tam spustil tri bombe. Ena izmed bomb je padla petdeset metrov od hiše, druga je treščila bližje, a se je razbila ob neko drevo, tretja je zadela kovinsko kletko, v kateri je Binger gojil peteline za borbe. Vsekako je bila prava sreča, da ni niti ena izmed bomb eksplodirala. Kakor se je potem izkazalo, so bile vse tri primitivno izdelane, vsaka je bila sestavljena iz kakšnih dvajsetih cevi z eksplozivno želatino, ki so bile zvezane med seboj in opremljene z zažigalno vrvico. Bombe niso eksplodirale bržkone zaradi tega, ker so zažigalne vrvice med padanjem v zraku ugasnile.

V Ameriki prehajajo zločinci sploh na uporabo modernih uničevalnih pripomočkov. Nekoliko dni prej je iz drvečega avtomobila pred hišo nekega Sama Downsa priletega bomba, eksplodirala ter napravila precejšnjo škodo. To so vsekako rekordi, ki jih Evropi res ni treba zavidati Američanom.

Aluminijeve opne za ogrevanje

Eden izmed najbolj znanih danskih učenjakov, prof. Avgust Krogh, docent matematične fizike na vseučilišču v Kodanju, je sporočil, da mu je uspelo izdelati nov tip nastenske opne, ki je na videz podobna navadnim papirnim opnam, v resnici pa sestoji iz pretenkega aluminija in ima posebno lastnost, da ogreva prostore.

Edini pogoj je ta, da je v prostoru že neki vir toplote, čeprav majhen, n. pr. majhno ognjišče ali pa električna pečica. Aluminijaste opne odsevajo potem in ojačujejo toplotne žarke iz tega vira oziroma skrbijo za to, da se toplota ne izgubi iz prostora in v stene. Poskusi so pokazali, da se je temperatura v prostoru s Kroghovimi opnami, ki je znašala prvotno 10 stopinj, hitro zvišala na 17 stopinj in tam obstala, to pa sevela brez dodatne kurjave.

Meščani postajajo večji

Kakor so v vsej Evropi ugotovili, da postaja povprečna velikost odraslih oseb večja, tako so isto ugotovili tudi na Holandskem. Povprečna velikost mladih ljudi, ki prihajajo pred naborne komisije, se je v zadnjem stoletju znatno povečala. Medtem ko je znašala l. 1863. še 1,642 m, znaša danes 1,709 m. Najbolj zanimivo pa je to, da so to porast na Holandskem ugotovili baš med mestnim prebivalstvom. Medtem ko je pretežna večina večjih mož izvirala iz mest z 20.000 do 50.000 prebivalcev, je bilo med naborniki iz podeželskih občin s 5000 in manj prebivalci le malo res visokih oseb.

Prekomornik v plamenih

Motorne brizgalne šanghajske občine in japonskih vojnih ladij so ukrotile požar, ki je nastal na francoskem 15.000 tonskem prekomorniku »D'Artagnanu«. Gasilci so se morali truditi štiri ure, preden so dosegli uspeh. Ogenj je uničil 3000 bal ameriškega bombaža s Filipinov, voda iz brizgaln je preplavila tri medkrovja in uničila tam shranjeno blago. Škodo cenijo na več milijonov juanov. Sreča je bila ta, da se nanaša skoraj samo na tovor, kajti požar parnika samega ni hudo prizadjal. Kako je nastal ogenj, še niso ugotovili.

Minister — častni doktor narodnega gospodarstva

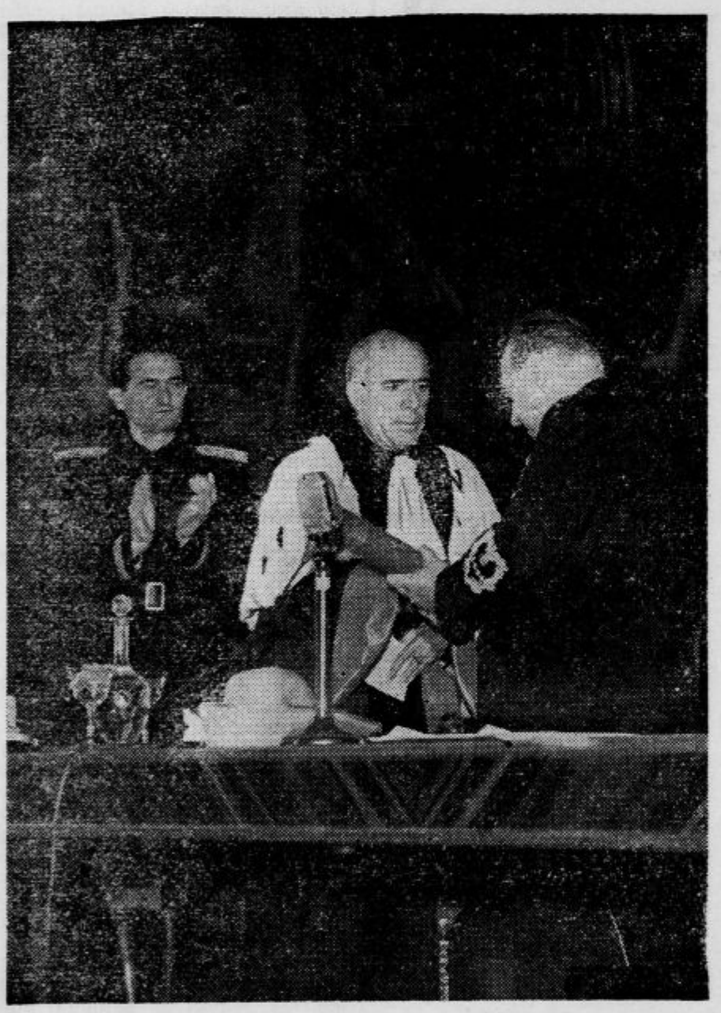

Ceremonija na vseučilišču v Rimu ob podelitvi častnega doktorata za narodno gospodarstvo nemškemu gospodarskemu ministru Funku

Italijanski tečaj

XCVI.

Bolezni. Malattie.

Fra le malattie gravi, con esito non di rado letale, vanno notate l'influènza, la polmonite, la pleurite, la nefrite, l'appendicite, il tifo, la meningite, l'apoplessìa con paràlisi parziale o totale, la difterite, diventata, grazie alla sieroterapìa, assai meno pericolosa, il vaiòlo nero, il quale però, grazie alla vaccinazione, ha perduto molto del suo caràttere maligno, l'epilessia il diabète, la gotta e il cancro, che merita bène il soprannome di »flagèllo della umanità«, dòpo che la tubercolòsi ha perduto anch'essa molto della sua malignità.

Non pòche malattie sòno contagiose, cioè, si attàccano da un individuo all'altro per infezione. Le malattie più terribili fra le contagiose sono la pèste, il colèra asiàtico e il tifo.

Molte malattie scòppiano in noi allo improviso, mentre le coviamo per un pezzetto, prima che se ne manifèstino i sìntomi in mòdo più o meno evidènte.

Vocàboli

L'èsito izid, mortale smrten, la polmonite pljučnica, la pleurite vnetje prsne mrene, la nefrite vnetje obisti, l'appendicite vnetje slepiča, il tifo tifus, la meningite vnetje možganske opne, l'apoplessìa kap, la paràlisi ohromelost, parziale delen, totale popoln, la difterite davica, grazie a vsled, la vaccinazione cepljenje, la sieroterapìa zdravljenje s serumom, pericoloso nevaren, il vaiòlo nero koze, il caràttere značaj, maligno zloben, la malignità zlobnost, nevarnost, l'epilessìa božjast, il diabète sladkorna bolezen, la gotta protin, udnica, il cancro rak, il soprannome priimek, il flagèllo bič, l'umanità človeštvo, dòpo che potem ko, la tubercolòsi jetika, contagioso nalezljiv, attaccare una malattìa bolezen nalesti, l'infezione okuženje, terribile strašen, la pèste kuga, asiatico azijski, scoppiare izbruhniti, covare valiti, per un pezzetto nekaj časa, all'improviso nenadoma, manifestare razodeti, il sìntomo znak, evidènte očividen, jasen.

Nedoločnik brez predloga
Infinito puro.

Brez predloga rabimo nedoločnik

1. kot osebek v začetku stavka, n. pr. Mangiar tròppo è pericoloso.

2. za glagolom èssere v tretji osebi ednine v zvezi s pridevnikom ali deležnikom: È fàcile, difficile lahko, težko je, è necessario potrebno je, è ùtile, inùtile koristno, nekoristno je, è indispensàbile neizogibno je, è possibile, impossibile mogoče, nemogoče je, è supèrfluo odveč, odvišno je, è fòrza potrebno je, è vietato prepovedano je, n. pr. Non vi sarà possibile far questo lavoro. È fòrza far così. È difficile sapere tutto. È vietato fumare.

3. za brezosebnimi glagoli: conviène spodobi se, umestno je, bisogna, occorre treba je, vale mèglio bolje je, priporočljivo je, giova veseli, basta dovolj je, mi (ti, ecc.) prème rad bi, mi (ti ecc.) duòle žal mi je, importa važno je, n. pr. Mi prème vederlo rad bi ga videl. Occorre lavorare per vivere. Non basta parlare, bsogna agire (delati).

Opomba. Nekatere teh zvez imajo lahko tudi veznik »di«: Non impòrta (di) pagare óggi, pagate domani. Mi è doluto (di) vederlo in quello stato (stanje). Tudi še pri drugih brezosebnih glagolih srečamo včasih Infinito puro, toda pogosteje predlog »di«; te bomo navedli pozneje.

4. za tako zvanimi modalnimi glagoli: potere moči, dovere morati, volere hoteti, sapere znati, solere imeti navado, usare imeti navado, osare drzniti si, fare dati (v pomenu: povzročiti), lasciare pustiti, n. pr. Non posso venire. Come volete trovarlo? Sògliono alzarsi alle cinque. Faccio chiamare il medico. Dam poklicati zdravnika. Lascio chiamare il medico. Pustim (ne branim) poklicati zdravnika. Non òso scrivergli.

5. za glagoli čutenja: vedere videti, sentire slišati, udire slišati, za ècco glej (ga, jih), in za glagoli nagnjenja: desiderare želeti, bramare silno želeti, hrepeneti, preferire rajši imeti, prednost dajati, favorire izvoliti in za sembrare zdeti se, n. pr. Lo sènto parlare. Eravamo per partire, quando ècco venire il postino con una tua léttera. Baš smo hoteli odpotovati, ko pride pismonoša. Favorite dire. Izvolite povedati. Preferisco morire piuttosto che fare questa còsa. Rajši umrem, kakor da bi to storil. Questa medicina sembra fare béne. Zdi se da to zdravilo dobro de. Questo ragazzo sembra èsser malato. Zdi se, da je ta deček bolan.

Opomba. Za toccare doleteti, morati, najdemo nedoločnik brez veznika ali z veznikom: Mi tocca andare. Moram iti. A chi tocca giocare? Kdo mora (je na vrsti) igrati? A chi tocca a lèggere òggi? Che còsa mi tocca a sentire! Kaj moram slišati!

Veliko jezero izginja

Gladina velikega jezera Titikake, ki se razprostira v višini nad 4000 m v Andah, se je v zadnjem času, kakor poročajo iz La Paza, znižala za 5,17 m. Kaj takšnega niso opazovali tam že 55 let. Okrog jezera živi 120.000 ljudi, ki so sedaj v velikih skrbeh zavoljo tega znižanja vodne gladine. V ribarstvu na jezeru Titikaki, ki je dolgo okrog 290 km in široko povprečno 80 km, so nastale velike težave, ribarstvo pa je poleg živinoreje glavni vir življenja v teh krajih.

Zanimiva umetniška razstava

V Parizu se vrši ta čas umetniška razstava, ki jo je priredila nemška vojska. Razstavili so okrog 3000 del vseh vrst, ki so jih v Franciji ustvarili z umetniškim nagnjenjem obdarjeni nemški vojaki.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Vera je šla k zobozdravniku. Zobozdravnik ji je vrtal in plombiral zobe. Ko je končal, se je zgodil čudež: Vera je vzela zobovje iz ust in si ogledovala delo. Zobozdravnik je skoraj vznak padel od presenečenja:

»Imate umetno zobovje? Zakaj niste tega povedali?«

Vera je zardela:

»Veste, gospod doktor, človek se tako ženira...«

•

Sodnik: »Uradno dobite zagovornika.«

Obtoženec: »Ah, gospod sodnik, ali bi ne mogel dobiti rajši nekoliko dobrih prič?«

ANEKDOTA

Stari kirurg prof. Virchow je nekoč na sprehodu izgubil denarnico, a še preden je to izgubo opazil, je stopil mlad človek k njemu in mu denarnico, ki jo videl pasti, izročil.

Virchow je bil poštenega najditelja vesel in mu je ponudil nagrado, ki jo je pa mladi mož ljubeznivo odklonil. Virchow je tedaj menil:

»Če je tako, potem upam, da vam bom mogel kdaj izkazati kakšno uslugo. Če boste kdaj bolni, obrnite se mirno do mene, zdravil vas bom brezplačno.«

»Hvala lepa, gospod tajni svetnik,« je odgovoril mladenič, »a jaz sem sam medicinec.«

»Nu, morda pa dobite kdaj vendarle vnetje slepiča — to bi me vsekako veselilo,« je dejal Virchow, dvignil klobuk in odšel po svoji poti.

VSAK DAN ENA

Gledališki sufler v družbi.

Maksim Sedej

V Jakopičevem paviljonu razstavljata slikar Maksim Sedej in kipar Zdenko Kalin. Sedejeva razstava nudi vpogled v dosedanji umetniški razvoj enega najnadarjenejših slikarjev mlajše generacije, pripadnika skupine Neodvisnih, ki je pred nekaj leti s svojo odlično razstavo vzbudila toliko zaupanja v našo mlado upodabljajočo umetnost. Ko se je Maksim Sedej udeležil zadnje beneške Biennale, je njegovo delo vzbudilo pozornost in priznanje slovečega kritika, člana Italijanske Akademije Uga Ojettija. Sedaj, ko je umetnik izbral svoje delo za prvo večjo razstavo ki jo je mogel doslej prirediti, je vreden tem večje pozornosti našega občinstva. Razstavil je okrog 35 slik, torej za deset več kakor jih je navedenih v katalogu. Ker so mnoga njegova dela raztresena po raznih krajih in za sedaj nedostopna, je moral precej zbirati, preden je lahko podal slikarske dokumente svoje dosedanje rasti. Izmed slik, ki jih omenja katalog poteka ena iz leta 1932., torej še izza konca umetnikovih učnih let, dve sta iz l. 1935., ena iz l. 1936., tri iz l. 1937., vse ostale pa iz zadnjih treh let, pri čemer imajo večino olja letošnjega datuma.

Neko sproščajoče in svetlo duhovno ozračje preveva svet Sedejeve umetnosti. Krajina, prikazana z okusno izbranimi, bolj zadržanimi ko močnimi barvami je največkrat združena s človekom. Sedej je prijatelj kompozicije in morda prav v nji najznačilneši. Posebej ga odlikuje povezanost z rodbinskim življenjem. Rad slika rodbino v ateljeju, za mizo, na vrtu na balkonu; zdi se, da posebno čisla poezijo tihega domačega življenja in da ti ume najti slikarske tone, ki ne učinkujejo z osladno idiličnostjo, marveč s povzdigujočo silo in z intimno lepoto prijetnega človeškega sožitja.

Ob neki priliki je napisal Sedej o sebi besede, ki jih kaže ponoviti.

»Slikarstvo mi je iskreno doživljanje in prenašanje vidnega sveta z barvami na platno v harmonično celoto barve in forme. Moj svet je predvsem figuralna kompozicija... Človek v svojem zanimrvem odnosu do prostora, v razmerju do skupine, v določenem izrezu iz naravne resničnosti je glavni predmet mojim podobam. Zdi se mi, da je čas zapostavil slikanje krajine in tihožitja in da je zdaj v svetu umetnosti nastala mala reakcija, kakor je poprej s pojavom krajinarstva in slikanjem zatišja bila izvršena reakcija na naivno in neslikarsko pojmovano kompozicijo, ki se je razvila iz romantike in klasicizma v prejšnjem stoletju. Poudarek novega slikarstva je spet na figuro, ki nam nudi težje, pa tudi bolj človeške probleme.«

Kdor se bo spomnil na Sedejevi razstavi teh besed iz umetnikove svoječasne izpovedi, bo spoznal, da je njegova umetnostna govorica ostala na pragu l. 1942. ista kot je bila l. 1939. »Ko pa govorim o upodabljanju človeka,« je pisal nadalje, »moram pripomniti, da ni moj ideal prepisovanje modelov niti suha stilizacija, marveč skušam z barvo zadostiti temu kakor onemu. Človek ne sme biti kopija, prav tako pa tudi ne ornament, temveč na podobi pojava, ki podpre osnovno razpoloženje, katerega že barva nakaže. Veliko doživetje je bil zame trenutek ko sem stal prvikrat pred slikarji beneškega quattrocenta in Giorgonejevimi slikami. Malce naivni okreti figur, a vendar v celotni pojavi virtuozno izvršeni, tiha melodija spremljajoče krajine in zadržana, vendar tako genialno pretehtana skala barve mi je odkrila svet, ki ga doslej nisem poznal.«

Maksim Sedej, NA VRTU (olje, 1940)

Značilno je, da je Sedej odkril sorodnost med to beneško krajino in domačim krajem v Žireh. »Samotni lazi ali mirno padajoča stran hriba, ki jo je jesen ali zgodnja pomlad pokrila s srebrno glazuro za tem pa močna modrina neba, pretrgana od bele pajčevine oblaka, to je naša žirovska pokrajina, ki jo poznate z mojih platen. Meni se zdi, da je beneški sorodna.«

Hodila sva z umetnikom po razstavi, mimo njegovih starejših in novejših slik. »Najstarejša slika«, mi je dejal, »ta-le akt iz leta 1932, je nastala v času, ko sem dovrševal študije na zagrebški akademiji pri prof. Tartagliji. Če si ogledate ono-le slovensko krajino, se utegnete spomniti vplivom Brenghla in hrvatskega slikarskega gibanja »Zemlja«, ki se je dotaknilo tudi moje razvojne poti. V ta krog spadajo lesorezi iz cikla Predmestje, ki jih je tudi nekaj na razstavi. Ko sem bil nekajkrat v Italiji, so me umetnostna dela velikih mojstrov tako zavzela, da sem jel čedalje bolj reševati kompozicionalne probleme. Kompozicija je najbližja mojemu čustvovanju; mimo tega se mi zdi, da največ pove in da slika mora kaj povedati: čim več pove tem bolj je slika.«

Nato se je Maksim Sedaj zanimal vedno bolj za koloristični problem, pri čemer je prišel do spoznanja, kakor mi je dejal, da je barva najvažnejši faktor, zakaj z njo celo bolj nego s kompozicijo ali risbo slika govori. Citiral je van Gogha, čigar korespondenco, tako polno značilnih umetniških izpovedi, rad prebira; »Slikar bodočnosti bo slikar barve«. Začetek te nove koloristične stopnje v Sedejevi umetniški rasti predstavljajo slike »Atelje« in družinski motivi; barve postajajo vedno svetlejše in barvitejše.

Čeprav je Maksim Sedej slikar izrazito sodobnega pogleda na umetnost, so njegove slike po svojem izrazu dostopne tudi občinstvu, kakor so mlajši umetniki s svojim upoštevanjem življenjske stvarnosti in oddaljevanjem od čisto formalnih slikarskih revolucij že znatno premostili povojni prepad med umetniško občino in ostalim narodom. Človek se mora čuditi, kako je moglo nekoč občinstvo tako odklanjati, postavimo, francoske impresioniste, ki se nam zde danes tako življenjski — sva se zedinila z g. Sedejem, razpravljajoč o vprašanju: umetnost in narod. — Umetniki morajo vsekako iti naprej, pred drugimi, — sem dejal, — toda ne smejo se oddaljiti tako da bi postali nevidni kakor legendarni preroki, ki govore iz oblakov. Narod mora imeti svoje umetnike in umetniki svoj narod.

Maksim Sedej je nedvomno med tistimi, ki danes predstavljajo mlado slovensko umetnost.

Galileo Galilei

Začele so se priprave za dostojno proslavo tristoletnice smrti slovečega pisanskega rojaka, enega najpomembnejših mož, kar jih je dala Italija vesoljni človeški kulturi: Galilea Galileia. Njegove

Kronika

* **Iz »Službenega lista«.** »Službeni list za Ljubljansko pokrajino« št. 86 z dne 25. oktobra 1941-XIX. E. F. objavlja Kr. ukaz z dne 20. septembra 1941-XIX. št. 1134. — uredbo državnega prispevka k ceni za govejo živino, oddano za zakol, kr. uredbo z dne 3. oktobra 1941-XIX. št. 1129 — razširitev Kr. uredbe z dne 4. aprila 1941-XIX. št. 194, o razglasitvi vojnega stanja na delu matičnega ozemlja na ozemlja, pripojena h Kraljevini Italiji, naredbe Visokega Komisarja: spremembe taksnih zakonov, novo emisijo državnih kolkov, pretisk kolkov bivše banovine, menic in taksnih vrednotnic ter odločbo Visokega Komisarja o postavitvi društva Rdeči križ v Ljubljani pod nadzorstvo.

* **Ali ste se že naročili na Vodnikove knjige?** Letošnja izdaja obsega lepo povest Mirana Jarca »Jalov dom« in bogato ilustrirano Vodnikovo pratiko 1942. Obe knjigi te naše zaslužne ljudske knjižne matice staneta samo 8 lir. Dobili pa ju boste le, če se boste pravočasno prijavili svojemu krajevnemu poverjeniku, ljubljanski Tiskovni zadrugi, Šelenburgova ulica 3, ali pa naravnost družbini pisarni, Ljubljana, Puccinijeva 5/I. (Narodna tiskarna). Zamudnikom ne bomo mogli več postreči, ker se knjigi tiskata v omejeni nakladi!

* **Inventar blaga.** Trgovci tekstilnih izdelkov, obutve in oblačil na debelo in na drobno naj takoj dvignejo v Združenju trgovcev tiskovine za sestavo inventarja. Inventar se mora sestaviti v treh izvodih. Dva izpolnjena izvoda morata biti čim preje predložena Združenju trgovcev, ki jih bo nato odpremilo Trgovsko industrijski Zbornici. V ostalem naj se prizaleti ravnajo po oficielnem pojasnilu, objavljenem v dnevnem časopisju in Trg. listu št. 107 z dne 28. oktobra.

* **Milo iz olivnega olja.** Kakor smo že pisali, se ni bati, da bi v Kraljevini Italiji zmanjkalo mila. S kuhanjem in stiskanjem oljčnega sadu pridobivajo zlasti ob Gardskem jezeru lepo zeleno olje, ki močno diši in vsebuje laurostearinsko kislino. Tako bo Italija v 3 ali 4 letih popolnoma krila vse svoje notranje potrebe toaletnega mila. Doslej so proizvajali letno komaj 500 metrskih stotov takega olja za milo. Zadnja leta pa se je proizvodnja tako dvignila, da bo kmalu izrinila uvažanje kokosovega in semenskega olja. Oljčni nasadi bodo požlahtnjeni in pridelovanje olja in toaletnega mila se bo tehnično še zelo izpopolnilo.

* **300 italijanskih ranjencev je povabljenih v Bolgarijo.** Bolgarska vlada je poslala italijanski vladi povabilo, da pošlje 300 italijanskih ranjencev kot goste bolgarskega naroda v razna bolgarska zdravilišča. Tam ostanejo do okrevanja.

* **Odkod opica na gori?** Docela dorasla gorila se je znašla na 2165 metrov visokem Montecimone, najvišjem vrhu severnih Apeninov. V pomanjkanju druge hrane je začela napadati črede ovac. Lovci so krenili nad gorilo in jo spravili na varno. Doslej še ni pojasnjeno, kako je prišla opica na visoki hrib.

* **Dve nesreči.** 28 letni posestnikov sin Franc Suhadolc iz Borovnice je pripeljal poln voz drv iz gozda. Na domačem dvorišču pa je, ko je hotel skočiti z voza, tako nesrečno padel, da si je nalomil več reber. Pri nakladanju drv je padla in si zlomila desnico 60 letna posestnica Jera Skubičeva iz Št. Jurja pri Grosupljem. Ponesrečenca sta dobila zdravniško pomoč v ljubljanski bolnišnici.

NECCHI
ŠIVALNI STROJI
IGN. VOK
LJUBLJANA TAVČARJEVA 7

IZ LJUBLJANE

u— **Maksimalne cene za cvetje in vence** so zbudile splošno pozornost in zadovoljnost, saj so cene tudi za najbohotnejše žlahtne krizanteme primerne in nikakor pretirane. Za tako primerne cene pa moramo biti hvaležni našim poklicnim vrtnarjem in cvetličarjem, saj so njihovi predstavniki sami predložili tako nizke cene, da na ta način posredno podpro čim najlepšo okrasitev grobov. Z nizkimi cenami so pa ljubljanske vrtnarije in cvetličarne omogočile širšim slojem, da prispevajo vsesvetski akciji ter počaste svoje drage pokojne tudi z dobrimi deli na ta način, da na krizanteme in vence pripno nakaznice vsesvetske akcije. Da pa ta svoj namen naše cvetličarne in vrtnarije lahko dokažejo, naj same svojim odjemalcem ponudijo nakaznice vsesvetske akcije, ki jih dobe v pisarni na velesejmu.

u— **Molitve in petje na grobovih pri Sv. Križu** bodo letos v nedeljo dne 2. novembra ob ½15. uri pri velikem križu in ne na dan Vseh svetnikov 1. novembra.

u— **Pevci iz Ljubljane in okolice** imajo v petek, dne 31. t. m. ob 19. uri ter v soboto na praznik ob ½11. uri skupno pevsko vajo za petje na grobovih pri Sv. Križu. Arhivarji naj prinesejo s seboj nagrobnice: Prelovec, Poljana tožbi in Nad mojim grobom ter Devovo Vigred se povrne. Uprava Hubadove župe.

u— **Poroka.** Pretekli četrtek sta se poročila v župni cerkvi sv. Petra ing. Ivan Lovrenčič in ga. Nelly Kuzmin, roj. Kunstel. Za priči sta bila dr. Ivan Lovrenčič, odvetnik, in g. Mihael Tomšič, industrijalec z Vrhnike. Čestitamo. (—)

u— **Izplačevanje pokojnin.** Pošta Ljubljana 1 sporoča, da bodo pokojnine za november dostavljene dne 2. novembra. Upokojenci se vabijo, da ta dan po možnosti počakajo pismonoše na domu.

u— **Ne odlašajte** in takoj stopite na velesejem v pisarno vsesvetske akcije ali pa kar mimogrede na trg v trgovino mestne plinarne v kresiji na Nabrežju 20. septembra ali pa tudi v trgovino mestne elektrarne v desni hiši magistrata po nakaznice vsesvetske akcije, da si z njimi zagotovite belozelene in preproste vence vsesvetske akcije za počastitev rajnih z dobrimi deli. Časi so taki, da bi morala biti tudi vsaka svetilka, vsaka velika sveča in vsak šopek krizantem ali vsak drug venec okrašen z nakaznico vsesvetske akcije v dokaz, da vse to razkošje ni samo izraz bahavega samoljubja, temveč izraz dobrih src, ki svojim rajnim izkazujejo čast z dobrimi deli za manj srečne bližnje.

u— **Pokrajinski odbor Rdečega križa, pododbor za mesto Ljubljano,** sporoča, da je preselil svojo pisarno iz dosedanjih prostorov na Gosposvetski cesti št. 2 v palačo Vzajemne zavarovalnice na Miklošičevi c. št. 17. Bolničarji in stranke naj se v zadevah pododbora RK obračajo odslej na ta naslov.

u— **Na vernih duš dan,** to je v ponedeljek 3. novembra bomo slišali na koncertu Glasbene Matice poleg Pergolesijevega oratorija Stabat Mater kot uvod Corellijev Concerto grosso. Izvajal ga bo komorni orkester pod vodstvom dirigenta Draga Marija Šijanca. V orkestru bodo igrali tudi trije solisti in sicer violinista Karlo Rupel in Leon Pfeifer ter čelist Cenek Šedlbauer. Spremljevanje je v rokah izvrstnega komornega orkestra. Pergolesijev oratorij pa bosta peli kakor že javljeno, odlični naši pevki Franja Golobova in Valerija Heybalova. Začetek koncerta bo točno ob 20. uri, konec ob 21.20. Na koncert opozarjamo. Predprodaja vstopnic v Knjigarni Glasbene Matice. (—)

u— **Dobrodelni koncert »Sloge«.** Pevski zbor »Sloge« bo priredil v petek 14. novembra v dvorani kina Sloge koncert v korist Rdečega križa. Iz prijaznosti bosta sodelovala priljubljena koncertna pevka gospa Pavla Lovšetova in pianist g. dr. Samo Lovše. Na sporedu bodo slovenske umetne in narodne pesmi, ki naj s svojimi milimi zvoki združijo na koncertu vse, ki imajo sočutje do trpečega rojaka. Koncert bo nudil po izbranem sporedu kakor tudi po odličnem izvajanju lep umetniški užitek. Ker bo Rdeči križ naklonil čisti dobiček železničarjem, ki so brez sredstev za preživljanje, bodo zlasti železničarji z obilnim obiskom pokazali, da imajo usmiljeno srce do trpečega brata. Vstopnice od 10 lir navzdol bo prodajala blagajna kina »Sloge«.

u— **»Zadrugar«,** glasilo Nabavljalne zadruge uslužbencev državne železnice v Ljubljani, zaključuje v 10. številki na uvodnem mestu razpravo dr. Leopolda Benka: »Ali je možna teorija zadružništva«. Sledi poročilo o ustanovitvi Osrednje zadruge zadrug državnih uslužbencev v Ljubljanski pokrajini. Več člankov je posvečenih domu, družini zdravstvu in gospodinjstvu. Pričela se je razprava o mestih in trgih v Ljubljanski pokrajini. V leposlovju je zastopan Arkadij Averčenko.

u— **Nezaposleni uslužbenci mestnih občin,** ki so našli zavetje na dobrem srcu Ljubljane, so te dni dobili skromno zaposlitev pri vsesvetski akciji, kjer prav pridno pomagajo pri njenih pripravah ter bodo gotovo tudi najbolj primerni pomočniki te pomenljive dobrodelne akcije o praznikih mrtvih. Tako vsesvetska akcija že pri svojih pripravah izpolnjuje svoj plemeniti namen s podpiranjem najpotrebnejših, a darovalci za vsesvetsko akcijo gotovo odobravajo, da s svojimi prispevki vsesvetski akciji tudi s tem dobrim delom lahko počaste svoje rajne.

u— **Pevski zbor Glasbene Matice** ima danes v četrtek 30. t. m. vajo mešanega zbora že ob 19. uri in ne kakor običajno ob 19.30.

u— **V evangeljski cerkvi** v Ljubljani bo v petek 31. t. m. na **dan reformacije** ob 10. dopoldne služba božja. V nedeljo 2. novembra ne bo službe božje.

u— **Namestu venca** na grob pok. gospoda Mihe Jankoviča je daroval g. dr. Perko Milan, zobozdravnik v Ljubljani, Rdečemu križu 100 L. Darovalcu iskrena hvala.

u— **V počastitev spomina** — namesto cvetja na grob pokojnima univ. prof. dr. M. Dolencu in dvornemu svetniku J. Polcu je poklonil profesorski zbor juridične fakultete znesek 310 lir Socialni akciji na univerzi v Ljubljani. Iskrena hvala.

u— **Združenje mesarjev** v Ljubljani obvešča cenjeno občinstvo, da bodo v soboto 1. novembra, na praznik Vseh svetnikov, odprte mesnice in stojnice od ½7. do 11. ure in prosi gospodinje, da se pravočasno preskrbe z mesom. (—)

u— **Združenje brivcev in frizerjev** obvešča cenj. občinstvo, da bodo predmetne obratovalnice na praznik v soboto 1. novembra ves dan zaprte, zato pa bodo odprte v nedeljo 2. novembra od 8. do 12. ure. (—)

u— **Zasebni plesni pouk za posamezne začetnike in naprednejše pare pri mojstru Jenku.** — Informacije dnevno od 11. do 13. in od 17. do 19. ure v **Nebotičniku, 4. nadstropje.** (—)

u— **Danes v »Veselem teatru«** gostovanje klovna »Iksi«-ja. Začetek ob 19. (7.) Konec še prel 21. (9.). (—)

Iz Kočevja

k— **Prijeti tihotapci svinjine.** — V največjem snežnem metežu so organi oblasti prijeli na raznih dohodih v mesto skoraj istočasno tri tihotapce sveže svinjine in klobas. Prvi grešnik je imel na saneh, v katere sta bila vprežena dva iskra konjiča, velik zaboj, navidezno napolnjen z jabolki. Ko pa so »neverni Tomaži« pregledali vsebino zaboja bolj natančno, so pod 10 cm debelo plastjo jabolk našli zaklanega, v štiri dele prerezanega ščetinarja. Drugi »smolar« je padel v roko pravice, ko je polovico izredno dobro pitanega in velikega prašiča nameraval dostaviti kupcu med senom, ki ga je imel visoko natovorjenega na vozu. Zadnji član triperesne deteljice pa si je oprtal kranjske klobase kar v nahrbtnik, a mu tudi ni bila sreča mila. Vse meso in klobase je oblast zaplenila. Svinjske poslastice so bili deležni revni delavski in uradniški sloji, katerim se je prodajalo meso po 12 lir za kg.

Iz Št. Jerneja

šj— **Uradni razglas.** Ugotovilo se je, da prebivalstvo samolastno reže vrbove mladice in pase živino po brežinah regulirane struge potoka v Vrhpolju. S tem delajo škodo javni imovini. Zato Visoki Komisarijat v smislu določil zakona o urejanju hudournikov prepoveduje rezanje vrb in pašo živine v reguliranem odseku omenjenega potoka. Kršitelji bodo kaznovani z denarno kaznijo do 570 lir ali zaporom do 30 dni. Razen tega bodo morali povrniti storjeno škodo.

šj— **Objave občinskega preskrbovalnega urada.** Pridelovalci žit ne dobe krušnih kart, dokler jim tega ne dovoli Prevod na njih prošnjo, ki se vlaga pri občinskem preskrbovalnem uradu. Maščob po odredbi Prevoda ne dobijo lastniki molznih krav. Vsi pridelovalci krompirja se pozivajo, da najkasneje do 31. t. m. prijavijo občinskemu preskrbovalnemu uradu količino pridelanega krompirja, in to brez ozira na to, če so pridelali pod 500 kg ali več. Občani, ki nimajo domačega pridelka krompirja, naj se javijo najkasneje do 31. t. m. občinskemu preskrbovalnemu uradu. Vsi pridelovalci so dolžni prijaviti pridelek koruze do 9. novembra. Izgovori, da koruza še ni suha ali zrušena, se ne bodo upoštevali. Imetniki ali rejci prašičev in krav so dolžni te prijaviti. Popis bodo izvršili te dni popisovalci po vaseh.

Z Gorenjskega

Za štedljivo uporabo krompirja je bilo objavljeno posebno uradno sporočilo za štajersko in koroško okrožje. Dolžnost vseh ptrošnikov, še zlasti pa gostiln, ljudskih kuhinj, bolnišnic, zavodov in tabobišč je, da čim bolj štedijo s krompirjem. Kdor prevzame več krompirja, kakor ga neobhodno potrebuje, oškoduje ostale potrošnike. Krompir je treba vkletiti samo v pripravne prostore in ga je treba nadzorovati, da ne gnije. Kuhati se mora neoluplјen. Stroji za lupljenje se smejo uporabiti samo tam, kjer je lupljenje z rokami iz nujnih razlogov nemogoče. Odpadki se morajo kakorkoli porabiti za krmo. Strogo je prepovedano uporabljati užitni krompir za živinsko krmo.

Uršulin sejem v Celovcu je bil prirejen tudi letos, bil pa je znatno manjši kakor druga leta. Obisk je bil zadovoljiv. Na prodaj je bilo mnogo cenenih okrasnih predmetov in pa različni izumi in patenti, kakršni so pač običajni na sejmih. Ljubitelji lecta in turškega medu so bili letos prikrajšani, kar trgali so se pa sejmarji za tople klobasice. Celovški dnevnik pravi, da Uršulin sejem še ni izgubil svoje privlačnosti in da se bo pač obnovil v nekdanjem obsegu, kadar se vrnejo mirni in normalni časi.

90 gorenjskih mladeničev v Landskronu. Na državni športni šoli Hitlerjeve mladine v Landskronu pri Beljaku se vrši nov 14 dnevni tečaj pod vodstvom kamniškega mladinskega vodje Hermana Ebnerja. V tečaju je 90 gorenjskih mladeničev, ki se vežbajo za bodoče voditelje gorenjske mladine v okviru Koroške ljudske zveze.

Iz Spodnje Štajerske

Novi grobovi. Na svojem vinogradnem posestvu pri Ptuju je umrl v starosti 41 let gostilničar Jurij Cvitanič iz Guštanja. Smrt ga je dohitela pri trgatvi. Truplo so prepeljali v Guštanj. — V Mariboru je umrla 57 letna vdova upokojenega dvornega svetnika in predsednika okrožnega sodišča g. dr. Jakoba Toplaka, gospa Emilija Toplakova. Pokopali so jo včeraj ob 16. na Pobrežju. Maša zadušnica bo danes ob 8. v frančiškanski cerkvi v Mariboru. — Nadalje je umrla v Mariboru v starosti 76 let železničarjeva vdova ga. Uršula Majšlerjeva. — V neki kleti na Tegetthoffovi cesti v Mariboru je 24-letni delavec Franc Kavčič, doma pri Sv. Antonu v Slov. Goricah, pospravljal koks. Nenadno ga je napadla slabost in je izdihnil. Pokojnika so prepeljali v mrtvašnico na Pobrežju.

Štirje delovni uradi na Spodnjem Štajerskem Spodnještajerski uradni list je objavil 25. t m. naredbo, po kateri se ustanovijo štirje delovni uradi. Urad Maribor-Drava bo obsegal mesto in okraj Maribor, urad v Ptuju bo za ptujski in za bivši ljutomerski okraj, urad v Celju obsega celjski okraj, urad v Brežicah pa brežiški in trboveljski okraj.

O letošnji vinski trgatvi na Spodnjem Štajerskem prinaša »Tagespost« daljše poročilo in pravi, da je kakovost vina trpela zaradi deževne in hladne pomladi in zaradi neugodnega poletja. Delno je kakovost popravilo lepo jesensko vreme. Letošnja letina je povprečna in zadovoljiva. Kapljica bo pitna. Cene bodo letos zelo visoke. Celotna množina vina v bivši Avstriji bo letos trikrat tolikšna kakor lani.

Ime in priimek se bo poslej na Spodnjem Štajerskem pisal po nemškem pravopisu. V krstnih, mrliških in družinskih knjigah se bo prav tako kakor v listinah in uradnih spisih uporabljal nemški način pisanja. V mariborskem dnevniku je Anton Gerschack objavil o tem daljši članek. V istem listu objavlja dr. Badl spomine na doživljaje spodnještajerskih Nemcev v minulih 23 letih.

Najemninske pogodbe morajo skleniti vsi v Mariboru bivajoči najemniki, ki jim je stanovanjski urad dodelil stanovanje. Kdor noče skleniti pogodbe, mora o tem nemudno obvestiti stanovanjski urad.

Rojstvo v avtobusu. 21 letna Štefka Walinerjeva z Remšnika se je peljala v nedeljo popoldne z avtobusom v mariborsko porodnišnico. Ko je prispel avtobus na Glavni trg, so mladenko popadli porodni krči in je povila zdravo dekletce. K sreči je bila v avtobusu neka babica, ki je s samarjani Rdečega križa pomagala porodnici, nakar so mlado mater prepeljali v porodnišnico.

Novo vodstvo Rdečega križa v Ptuju. Pretekli četrtek je ptujski okrožni politični komisar Fric Bauer prevzel vodstvo okrožne organizacije Rdečega križa. Prevzem je bil združen s posebno slovesnostjo, pri kateri je novi vodja nagovoril pomočnike in pomočnice, naglasujoč, da mora nemški Rdeči križ na Spodnjem Štajerskem širiti ideje narodnega socializma med širokimi množicami prebivalstva.

Gostovanje tenorista Fassbänderja. Urad za ljudsko prosveto pri Heimatbundu je včeraj priredil v Celju koncert, na katerem je nastopil član berlinske državne opere, tenorist Viljem Domgraf Fassbänder. Spremljal ga je kapelnik Alfred Kuntsch. Fassbänder je na turneji po Štajerskem nastopil tudi v Gradcu in v Mariboru.

Cirkus Sarasani je v nedeljo pričel s predstavami v Mariboru in zdaj dan za dnem privablja mnogo gledalcev.

Iz Hrvatske

Poglavnikova zakonodajna pravica. Ustavni dekret hrvatskega poglavnika določa zakonodajo v hrvatski državi. Poglavnik izdaja zakonske odredbe in posebne odredbe, s katerimi odloča o posameznih zadevah. Nadalje izdaja splošne odredbe, s katerimi tolmači izvajanje posameznih zakonov. Ministri izdajajo na podlagi poglavnikovih odredb izvrševalne odredbe (pravilnike) in posamezne naredbe. Podrejeni upravni organi izdajajo uradne odloke.

Hrvatski teden v Bolgariji. Od pretekle do prihodnje nedelje prireja bolgarsko-hrvatsko društvo v Sofiji ob sodelovanju bolgarsko-hrvatskega akademskega kluba »Hrvatski teden«, posvečen življenju, kulturi in borbam Hrvatov v njihovi državi. Bolgarski ministrski predsednik in prosvetni minister dr. Filov je imenoval komisijo, v kateri so višji uradniki prosvetnega ministrstva. Naloga komisije je izdelati kulturno konvencijo med Bolgarijo in Hrvatsko.

Spremenjeno ime. Notranje ministrstvo je spremenilo ime vasi Carev Lazarevac v Kašljavac.

Hrvatski socialni program. Na delavskem zborovanju v Karlovcu je poglavnik razložil socialni program Hrvatske. Tudi hrvatska država zastopa stališče, da nista zlato in kapital podlaga gospodarstva in obstanka, marveč delo in sposobnost. Kdor ne živi od dela, bo izključen iz narodnega občestva.

Vodstvo hrvatskih delavcev v Nemčiji. Po novi pogodbi med nemško delovno fronto in hrvatskim ministrstvom za združbe se je podalo 30 hrvatskih funkcionarjev v Nemčijo, kjer bodo v okviru nemške delovne fronte skrbeli za organizacijo tam zaposlenih hrvatskih delavcev.

Uveljavljanje svobodnih poklicov. Poglavnik je izdal zakonsko odredbo, s katero omogoča, da vstopijo v državno službo možje, ki so se doslej uveljavljali v svobodnih poklicih. Pri izgradnji hrvatske države se je namreč pokazala potreba, da zasede višja uradna mesta cela vrsta mož iz svobodnih poklicev.

Počastitev dr. Avgusta Harambašića. Letos je minilo 80 let od rojstva hrvatskega pesnika dr. Avgusta Harambašića. Obenem je minilo 20 let od njegove smrti. Društvo Zagrebčanov priredi v četrtek 30. t. m. svečano prireditev s spominskim govorom in recitacijo pesmi.

Kolodvorska pošta v Zagrebu bo preurejena na moderen način, da bo ustrezala sodobnim zahtevam tehnike. V poslopju bodo posebne priprave za odpošiljanje zavojev in pisem. Priprave bodo stale okrog 20 milijonov kun.

Za ustaško častno grobnico na Mirogoju je zagrebška mestna občina prispevala 150.000 kun. Dela za ureditev ustaškega pokopališča so se že pričela.

Delavci v Osijeku delajo po eno uro dnevno za državo. O priliki posvetitve delavskega naselja v Osijeku so sklenili tamošnji delavci, da bodo odslej eno uro dnevno delali za državo.

Štipendije za bolgarske akademike. Poglavnik je razpisal 4 štipendije po 2000 kun za bolgarske akademike, ki bodo študirali na zagrebškem vseučilišču. Fakulteto si lahko izberejo sami. Štipendiste bo izbralo hrvatsko-bolgarsko društvo v Sofiji.

Novo postajališče. Na progi med Križevci in Bjelovarom so v nedeljo blagoslovili novo postajališče, ki se imenuje Poljanka. Vas je oddaljena 4 km od Križevcev. Kmetje so dali nad 200 težakov, da se je lahko postajališče zgradilo.

Iz Srbije

Iz Smedereva pošiljajo pozdrave: Anton Bogataj, Stanko Jankuba, dr. Bojan Špicar, Avgust Ravcikar, Janko Avsenek, Avgust Plajh, Jakob Lavsegar, Pero Vovk, Srečko Arčon in Stanko Brezigar.

»Novo vreme« o današnji Srbiji. V nedeljo je objavilo beograjsko »Novo vreme« uvodnik kot odgovor angleškemu ministru lordu Ameryju, ki je nedavno po londonskem radiu poslal srbskemu narodu posebno spomenico. List pravi med drugim: Lord Amery nam je že enkrat zažgal streho nad glavo in je tisoče poslal v smrt. Tudi 25. marca je vpil naokrog in je pozival ravno Srbe, naj se vržejo v prepad. Danes je Velika Britanija spet v stiski in spet naj bi Srbi vlekli voz iz blata.

---

iznajdbe in teorije so omogočile poznejši razmah prirodoslovne, opazovalne in eksperimentalne kulture, brez katere ne bi bilo tehničnega napredka z vso tisto veličino in — žal — tudi mizerijo, ki jo je prinesel človeštvu. A možje Galileovega kova, čijih pogledi so bili usmerjeni k najvišjim in najidealnejšim ciljem človeštva, niso krivi, da se je veličastni izrabi pridružila tudi zloraba.

Ko je leta 1542. umrl astronom poljskega rodu Kopernik, so skušali celo tisti, ki so izdali njegovo knjigo o revolucijah v vsemirju, kar moči zmanjšati njegov pomen. Njegove podmene, so pravili, so preveč udobne, da bi mogle pojasniti dejstva. Vse krščanske cerkve so odklonile hipotezo o sončnem sistemu. Nekateri astronomi, kakor Kepler in Tycho Brahe, ki so prišli do istih sklepov kakor Kopernik, so morali kaj previdno izrekati svoje misli in izražati dognanja, h katerim so dospeli po še neizkrčenih poteh nastajajoče nove znanosti. Toda resnica je neugnano izpodbujala k pogumu. V številnih znanstvenih diskusijah, ki so morale biti zaradi čuječnosti in moči nasprotnikov novega spoznanja na moč previdne, se je vedno bolj slišal njen neuničljivi glas. Sredi teh prepirov med kopernikejanci in pristaši starih Aristotelovih in Ptolomejevih nazorov ter svetopisemskih naukov o vsemirju se je pojavil Galileo Galilei. Z njim je dobil spor med tradicijo in novo eksperimentalno metodo dramatično napetost.

Kakor sto let pred njim Leonardo da Vinci, utemeljitelj moderne znanosti, je tudi Galilei proučeval vse tedaj znane stroje. V Pisi je leta 1583. opazoval enakomerno nihanje nihala in je z vrha tamošnjega visečega zvonika delal prve poizkuse s padanjem teles. Tu je spoznal, da se človek ne sme zadovoljiti zgolj z opazovanjem narave, marveč jo mora vpraševati, raziskavati in znati razločevati njene odgovore. Tako gledanje je odpiralo nova pota in Galileu ni bilo nič mar, ali se takó pridobljeni odgovori ujemajo s tedaj edino veljavnimi Aristotelovimi nazori ali ne. Renesansa je vzbudila v ljudeh nov nemir, ki se ni več zadovoljeval s tem, kar je veljalo tisoč let in še več.

Galileo Galilei je spoznal, da je moč, ki daje pasti kamnu z vrha pisanskega stolpa, ona ista, ki je razmetala po neskončnem prostoru zvezde in planete. In ko se je drznil povedati, da je v duhu in po poteh Kopernikovega nauka odkril Jupitrove satelite, so se mu jeli tedanji učenjaki norčevati in ubogi Galilei je moral zapustiti univerzo, ker da je s takimi le otročarijami osramotil resno znanost, ki je bila vendar vsa napisana v učenih knjigah! Galilei se je zatekel v Padovo, kjer je z neugnano vnemo nadaljeval svoja raziskavanja. V maju leta 1609. je začel Galilei rabiti svoj teleskop in v januarju naslednjega leta je prvi izmed vseh ljudi ugledal Jupitrove satelite, katerih obstoj je prej dognal po matematični poti. To odkritje, ki ne bi dandanes vznemirilo nikogar na svetu, je vzbudilo pred tri sto leti v vrstah nasprotnikov Kopernikove slike vsemirja tak odpor, kakor so ga vzbujale v modernem času teorije, ki so nasprotovale določenemu redu. Na čelu odpora so bili jezuiti. Toda papež in kardinali so za sedaj še podprli Galileova astronomska raziskovanja, pod pogojem, da ne bo iz njih delal sklepov, ki bi nasprotovali cerkvenim naukom. Gibanje Zemlje okrog Sonca je bilo treba prikazati samo kot pojasnjevalno podmeno, ki olajšuje račune, ne pa kot resnico. Leta 1616. je bilo Galileu izrečno prepovedano poučevati, da je »Sonce središče sfere in da se ne giblje, marveč da se Zemlja giblje okrog njega«. To se je zdelo pitagorejevsko krivoverstvo, ki je nasprotovalo Aristotelovemu nauku. Novi nauk, tako zvani heliocentrizem, se ni tikal samo astronomije in njenih, po mnenju tedanjih ljudi nekoristnih proučevanj, marveč je vrtal v cel sistem verovanj in na njih zgrajenih družbenih privilegijev. Kaj vse je bilo združeno z vprašanjem, ali se Sonce giblje okrog Zemlje, ali Zemlja okrog Sonca.

Zato se je moral Galileo Galilei zagovarjati in zato mu je pretila smrt, če bi trdovratno trdil, da se Zemlja vrti okrog Sonca. Ko se je pred tem izumiteljem, matematikom, fizikom, tehnikom in zvezdoslovcem pojavila možnost, da bi kakor Giordano Bruno zgorel na grmadi, — baklja, ki jo je vedno potrebovala resnica, da je razsvetlila temine, — je bilo Galileu že 69 let. In morda si je mislil s Petrarco: »Lo spirito è pronto, ma la carne è stanca« (Duh je voljan, toda telo je utrujeno). Pred vizijo take smrti, ki je stala neogibno pred njim, se je vzbudil v njem strah pred uničenjem, četudi je šlo za resnico. Resnica bo ostala resnica, je nemara sklepal, četudi si podaljšam življenje s tem, da jo prekličem! — In naposled je dal vse izjave, ki jih je inkvizicija zahtevala.

Legenda hoče, da je ob koncu procesa vrgel sodnikom v obraz slovečo krilatico: Epour si muove! In vendar se vrti! Ne, tega ni povedal, ker bi bil sicer neizprosno obsojen in sežgan, potem ko bi mu bili poprej — po znani navadi tedanjih časov — izdrli jezik. Ko se je tako otel smrti, mu je papež omilil kazen iz dosmrtne ječe v prisiljeno bivanje najprej v vili Medicis, na to pa v Sieni. Tu je lahko delal in še leta 1638. je na Holandskem izšel njegov spis o dveh novih znanostih.

Ali naj strogo obsojamo ljudi, ki so v duhu svojega časa postavili pred inkvizicijsko sodišče človeka, katerega so obtoževali samo zaradi tega, kar mora danes vedeti vsak šolarček, ki trga hlače v ljudski šoli? Ali ima današnja doba v tem pogledu res čisto vest? Ni nihče preganjan, ker uči resnico in hoče ljudem dobro? — Stvari so se nekaj časa po Galileovi smrti začele drugače sukati in ljudje so se počasi privadili vse drugačnim resnicam, kakor je bila Galileova o Soncu in Zemlji. Značilno je, da je prav tisti red, ki je Galilea in toliko druge obtožil, pridobival zasluge za širjenje astronomije; ustanavljal je tja do koncev kitajske astronomske opazovalnice, kjer so se učeni očetje ravnali po Galileovih naukih...

Tako je torej triumfirala resnica in tako je skozi viharje časa nastopila zmagovito pot nova eksperimentalna znanost, ki časti v Galileu, izumitelju mikroskopa in daljnogleda, svojega slavnega pionirja in vzornika. In tako je mogel človek naposled odložiti okove tisočletnega neznanja in mučnih predsodkov ter pogledati v neskončno vsemirje. Istega leta, ko je bil Galilei obsojen, se je rodil v Amsterdamu Spinoza, ki je povzročil v moralnem redu podobno revolucijo kakor Galilei v fiziki. In istega leta, ko je umrl véliki starec (1642), se je rodil Newton. Tako se srečujejo datumi in usode — ne le poedincev, marveč tudi človeštva, ki še zdaleč ni končalo svojega mogočnega boja za resnico in pravico. Dan tristoletnice Galileove smrti — 8. februar 1942 — bo duhovni praznik Italije in civilizacije.

ZAPISKI

Popravi. V včerajšnjem članku »Ljubljana — mesto poezije« je ostalo več napak, ki motijo smisel. Tako čitaj ob koncu drugega stolpca: »Njene ulice so jasne in ubrane, trgi široki in radostni kakor šale«, v četrtem stolpcu pa se glasi naslov knjige Silvia Pellica pravilno: »Le mie prigioni«. Razume se, da je treba brati: »vsako izmed teh treh pisem«, ne vsakdo...

Na sestanku pesnikov v Weimarju od 23. do 25. t. m. je bila zastopana tudi Hrvatska. Kot odposlanec poglavnika je sodeloval dr. Antun Bonifačić, avtor obširne študije o P. Valéryju, pesnik in romanist.

Mozartov teden bo od 28. novembra do 3. decembra na Dunaju in bo imel vsedržavni značaj. Obsegal bo vrsto velikih prireditev v dunajski operi, koncertov v raznih dvoranah itd. Med drugim bo prirejena v Nacionalni knjižnici Mozartova proslava. Za Mozartov teden na Dunaju so v teku velike priprave.

Mozartovo društvo se je ustanovilo v Parizu z namenom, da goji zanimanje za Mozartovo glasbo in nje širjenje v Franciji. Za predsednika je bil izvoljen član Instituta Adolph Boschot.

Bolgarski pisatelj Stilijan Čilingirov je praznoval pred dnevi šestdesetletnico, katere se je spominjal ves bolgarski tisk. Čilingirov se je za mladih let zanimal za slovensko literaturo in je prevedel več Prešernovih in Aškerčevih pesmi, med njimi »Zdravico«, ki so jo v njegovem prevodu recitirali leta 1939. na neki prireditvi v zvezi s sofijsko razstavo slovenske, hrvatske in srbske knjige. Čilingirova prevodi iz naše poezije so izšli v njegovi Slovanski antologiji, ki jo je izdal pred kakšnimi tridesetimi leti.

Balet dunajske Državne opere je bil povabljen v okviru italijansko-nemške kulturne izmene na gostovanje v Rimu, Neaplju, Milanu in Trstu. Turnejo bo nastopil v marcu prihodnjega leta.

SPORT

Delavni so v sportu povsod

Preteklo nedeljo so gorenjski sportniki startali na številnih prireditvah vseh vrst doma in na tujem — Tudi Maribor in Celje sta bila na delu

Preteklo nedeljo so gorenjski sportniki — podatke o tem posnemamo iz zadnjega »Kärntner Grenzrufa« — nastopili kar na več prireditvah naenkrat, med njimi najbolj številni na prvem sportnem dnevu narodno socialistične zveze za telesno vzgojo, ki je bil na Jesenicah. Že v soboto so se začele prireditve z boksarskim dvobojem, v katerem so Celovčani s 7 : 3 zmagali nad domačini. Jeseničane so v tej tekmi zastopali Aschmann, Rasinger, Pristou in Meinig.

Na sportnem prostoru Kranjske-ndustrijske družbe je potem v nedeljo ves dan potekal ostali del sporeda z rokometnimi, atletskimi in nogometnimi tekmami. V rokometni tekmi sta nastopili dve moštvi iz Celovca z novo igro, ki so jo gledalci sprejeli z zadovoljstvom. V lahkoatletskih tekmah so imeli Jeseničani najboljšo moč v Klinarju, ki jim je priboril tudi nekaj prvih mest. Med imeni nastopajočih čitamo med drugim še naslednja: na 400 m 1. Klinar 54.8, na 3000 m:... 3. Benedičič 10:03, v skoku v daljino: 1. Klinar 6.08 m, v metu krogle: 1. Klinar 12.11, v metu diska:... 3. Pototschnig 32.64, v metu kopja:..., 2. Praček 44.20, 3. Meinig 43 m, v švedski stafeti: 1. Jesenice (Klinar, Mellia, Wergles, Thuma) 2:15.5. — V damskih disciplinah sta se med domačinkami prerinile v ospredje samo dve, in sicer v metu krogle Torker s 7.92 in v skoku v daljino Lapaine s 3.75.

Nogometna tekma med izbranima moštvoma Celovca in Jesenic je ostala neodločena z 2 : 2. Vodilna gola sta zabila domačina Strumbl in Kuresch, ki pa so jih gostje še do odmora nadoknadili, potem pa je ostalo pri starem.

*

Nogometni enajstorici iz Kranja in z Jesenic sta bili vključeni v koroški prvenstveni razred in preteklo nedeljo so Kranjčani že odigrali prvo prvenstveno tekmo v Beljaku proti Villacher S. V., v kateri pa so se morali kranjski nogometaši zadovoljiti s porazom 2 : 4 (0 : 2). Kljub zmagi pa Beljačani niso pokazali prida nogometa in so to zmago spravili komaj zasluženo. Pri Kranjčanih sta se najbolj izkazala levi branilec in leva zveza v napadu, o katerih pa imena niso zabeležena. V drugi tekmi v enaki konkurenci je moštvo LSV Klagenfurt zmagalo nad KAC s 4 : 3 (2 : 1).

*

Mariborski Rapid je minulo nedeljo slavil enega najpomembnejših uspehov v letošnji sezoni, ko je porazil favorizirano enajstorico GAK iz Gradca gladko s 4 : 0 (1 : 0). Mariborčani so se v tej tekmi pokazali v najboljši luči — na domačih tleh vsekakor — in je bila njihova zmaga popolnoma zaslužena. Gole sta zabila Kreiner in Pozlit, vsak po dva.

V Celju so v nedeljo gostovali nogometaši iz Ptuja in zmagali s 3 : 2, čeprav so bili Celjani do odmora z 2 : 1 v vodstvu.

Kaj bo z novim rekordom v disku?

O senzacionalni znamki, ki jo je preteklo nedeljo v metu diska dosegel v Milanu 24-letni član tamkajšnjega kluba Oberdan-Pro Patria Adolf Consolini, čitamo zdaj že številne podrobnosti in tudi mnoge komentarje o tem, ali bo ta nova znamka lahko priznana kot nov svetovni rekord. Vprašanje tega priznanja je precej zapleteno že zaradi dolgotrajnega administrativnega postopka, razen tega pa je bila minula atletska sezona prav posebno plodovita ravno v tej disciplini in je kandidatov za to čast več kakor samo Consolini. Že sredi junija je neki Archie Harri v Palu Altu v Kaliforniji zalučal ploščo 53.26 m daleč, kar bi pomenilo, da je že on za 16 cm podaljšal svetovni rekord Nemca Schröderja, ki ga je branil do tedaj. Toda dva meseca pozneje ali natančno 17. avgusta, je bil na nekem mitingu v Lvovu dosežen nov rezultat, ki je prekosil oba prej omenjena. Nemec Lampert je takrat po seriji metov med 50 in 52 m dosegel tudi enega, ki je meril natančno 53.35 m. Ta Lampert v ostalem ni niti izrazit metalec diska, temveč se je do sedaj najbolj uveljavljal pri krogli. Če so nemški sportni forumi ukrenili vse potrebno, potem ni izključeno, da bo ta 29 letni tekmec Consolinija iz Nemčije postal z znamko, ki je za en sam centimeter daljša od nedeljskega izida v Milanu, nov svetovni prvak v metu diska.

Ko pregledujemo seznam svetovnih rekordov v tej atletski disciplini, vidimo, da je najboljša svetovna znamka zabeležena iz leta 1896., ko je neki Američan Garrett vrgel ploščo do 29.15 m, potem pa se je daljina stopnjevala vse do leta 1930., ko je prvi atlet prišel čez dolgo zaželjeno 50 metrsko znamko. Od tedaj je bil svetovni rekord izboljšan samo še trikrat, in sicer isto leto od 51.03 m na 51.73 m, potem leta 1934. odtod na 52.42 m in slednjič leta 1935. na sedaj veljavno daljino. Letošnji trije meti, ki segajo, kakor že omenjeno, na 53.26, 53.34 in 53.35 m — pa so za enkrat zabeleženi šele v zapisnikih prirediteljev in nacionalnih atletskih federacij. Vsekakor je bilo to leto v disku nenavadno plodovito!

Čitamo še...

V torkovi številki »Gazzette dello Sport« je cela stran posvečena stisnjeni, toda dovolj obširni **bilanci italijanskega sporta v minulem letu (XIX) fašistične ere.** Člankar, ki ugotavlja uvodoma, da Italija kakor ostale države v vojni zaradi vojne sporta ni opustila, temveč mu posvetila vso potrebno pažnjo, navaja potem najbolj vidne uspehe italijanskih sportnikov v posameznih panogah. Zanimivo je, da je italijanski sport kljub temu, da je bil marsikateri njegov predstavnik po višji sili odtegnjen s sportnih terenov, vendarle v vseh panogah razveseljivo napredoval, če ne pa vsaj obdržal postojanke iz prejšnjih let. Najbolj vzpodbudna je bilanca v lahki atletiki, ki je ravno zadnjo nedeljo verjetno obogatela za nov svetovni rekord, pa tudi v kolesarstvu, zimskih sportih in veslanju so lahko italijanski sportniki zabeležili mnogo domačih in mednarodnih zmag. V tenisu so v splošnem obdržali sedanje pozicije, medtem ko so v plavanju pokazale vidnejši napredek samo zastopnice nežnega spola. Sicer pa je bilo delovanje na vseh terenih — razen v moticiklistiki, kjer sedaj v pomanjkanju motorjev, ki brnijo na bojnih poljanah, ni nobenega hrupa, nadvse živahno in povsod je prineslo za sedanji čas zadovoljive uspehe.

Dunajski nogometaši so preteklo nedeljo spet slavili pomembno zmago. V 87. srečanju z Budimpešto so zmagali z nič manj kakor 8 : 2 (5 : 1). Ta uspeh je presenetil najbolj optimistična pričakovanja vseh 35.000 gledalcev, kar se jih je zbralo na igrišču. V Budimpešti je isti dan mladina madžarske prestolnice zmagala nad dunajsko s 4 : 1 (2 : 1).

Madžarski dolgoprogaš Csaplar je v nedeljo v Budimpešti tekel na 20 km z namenom, da bi prekosil svetovni rekord argentinskega maratonskega zmagovalca Zabale. Žilavemu Madžaru je res uspelo, da je s časom 1:03:01.2 izboljšal ne samo prej omenjeno znamko Zabale, temveč tudi pozneje doseženi najboljši čas njegovega rojaka Ibarre z 1:03:33.

Na atletskem mitingu v Göteborgu je švedski atlet Bo Eriksson dosegel **nov švedski rekord v metu kladiva** z znamko 56.66 metrov. Prejšnji rekord je od leta 1936. dalje branil Warmgard s 54.83 m.

Ko prelistujemo sportne rubrike po listih, čitamo tudi številna imena znanih sportnikov, ki jih je v zadnjem času pobrala vojna. Bogato žetev je imel Mars med Finci, kjer so med padlimi zabeleženi tudi naslednji: Jalkanen, znani smučarski prvak, eden bratov Järvinenov, dolgoprogaš Tuominen, nogometaš Toivonen, kolesar Nils Riuttanen in igralec waterpoola Salmi. Nemški sportniki obžalujejo med poslednjimi tudi izgubo znanega drsalca Faltermeierja, ki je pred kratkim padel na vzhodni fronti.

S.K. Jadran. Drevi bo v gostilni Soklič, Trnovo, obvezen sestanek vseh igralcev ob 19. uri Važno radi nedeljske prvenstvene tekme v Novem mestu.

Naše gledališče

DRAMA

Četrtek, 30.: Nocoj bomo improvizirali. Red četrtek. Začetek ob 18.15. Konec ob 20.45.
Petek, 31.: zaprto.
Sobota, 1. novembra: Hamlet. Izven. Začetek ob 17.30. Konec ob 21.
Nedelja, 2. novembra: Šesto nadstropje. — Izven. Znižane cene. Začetek ob 18.15. Konec ob 20.45.

V odrskem in vsebinskem pogledu svojevrsten večer ima naslov »NOCOJ BOMO IMPROVIZIRALI«. V njem je dana posebno režiserju in igralcem možnost največjega razmaha, kajti predstava je improvizirana v slogu commedie dell'arte. Igra pokaže, kako igrajo igralci brez naučenih vlog, če so domenjeni med seboj samo za približni potek dejanja. Nevsakdanja predstava je predmet velike pozornosti. Pri predstavi bodo sodelovali: ljubeznivo občinstvo ter: J. Boltarjeva, Bravničarjeva (balet), Gabrijelčičeva, Remčeva, Sancinova, S. Severjeva, Starčeva, N. Stritarjeva (sopran), Španova (alt) ter: Bratina, Brezigar, Burger (flauta), Gale, Jan, Košič, Košuta, Levar, Malec, Nakrst, Plut, Pogačar (balet), Orel, Presetnik, Raztresen, M. Skrbinšek, Starič, Šturm (klavir), Tiran i. dr. Predstavo bo vodil režiser arh. ing. Bojan Stupica, ki je napravil tudi načrte za inscenacijo. Koreograf Maks Kirbos.

OPERA

Četrtek, 30.: zaprto.
Petek, 31.: Netopir. Izven. Predstava za Dopolavoro. Začetek ob 18.30. Konec ob 21.15.
Sobota, 1. novembra: Faust. Izven. Začetek ob 17.30. Konec ob 21.

»PRINCESKA IN ZMAJ« je naslov mladinske igre, katere libretist je P. Golovin, skladatelj pa J. Gregorc. V igri gre za borbo med dobrim in zlom, poštenim Joškom (Barbičeva) in hudobnim ciganom (Pianecki). Kralj (B. Sancin), princeska (Golieva), dvorni norček (M. Sancin), oče (Marenk), mati (Koširjeva), sojenice, živali, palčki so osebe pestrega dejanja. — Dirigent D. Žebre. Režiserka Maša Slavčeva. Koreograf ing. Golovin.

Opozarjamo na razpis abonmana Torek, ki bo veljal samo za 20 dramskih predstav. Prijave sprejema blagajna v Drami.

Mali oglasi

Vajenci (-ke)
Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Vajenko
takoj sprejme modistinja. — Naslov: Anica Puhek, Šelenburgova ul. 1. 18135-44

Frizersko vajenko
sprejmem takoj. Jančigaj Rozi, Tyrševa c. 37. 18172-44

Pouk
Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Harmoniko, klavir,
italijanščino in nemščino poučuje gospa. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 18180-4

Profesor glasbe
poučuje privatno klavir in teorijo po najuspešnejši metodi. Zrinjskega c. 7-II. 18170-4

Prodam
Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Dva asparagusa
krasna, dolga, za okrasitev grobov, in otroško mizico s stoloma, ugodno prodam. Naslov: Lingarjeva ul. 2-II., Ljubljana. 18190-6

Več peči
(železnih), male in velike, zelo poceni naprodaj. Generator delavnica, Tyrševa 13 (Figovec, levo dvorišče). 18192-6

Ugodno prodam
rabljeno kuhinjsko opravo Hrenova ul. 17, Opara. ter šivalni stroj »Vesta«. 18160-6

Kauč in otomano
dobro ohranjeno, proda: ABC, Ljubljana, Medvedova c. 8 (poleg kolodvora Šiška). 18189-6

Nov patent
prodam. Eksistenca zasigurana. Majhna investicija. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Massenartikel«. 18187-6

Kupim
Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Perzijske preproge
večje velikosti, kupim. Navesti vrsto, mero in ceno na ogl. odd. Jutra pod »Ugodna cena«. 18127-7

Chianti steklenice
dobro ohranjene, kupim vsako množino. Cesar, Ljubljana VII., Gasilska 3. 18112-7

Trgovske stelaže
in rabljene deske kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Trgovina«. 17889-7

Gumo
odpadke, vsako količino, vseh vrst kupuje in plača najboljše Metalia, Gosposvetska 16, telefon 32-88. 18182-7

Perzijsko preprogo
ca. 3 m2, kupim takoj. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Originalna«. 18167-7

Polhove kože
tudi pokvarjene in lanske veverice plačuje najvišjo ceno: Zdravič, Ljubljana, Stari trg. — Prinesite, dokler cena ne pade! 18163-7

Radio
Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Radioaparat
s kratkimi in dolgimi valovi, dobro ohranjen, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Za denar«. 18171-9

Avto, moto
Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Mali tovorni in osebni avto
na pogon z ogljem, kot v novem stanju, poceni naprodaj. Generator delavnica, Tyrševa 13 (Figovec, levo dvorišče). 18193-10

Generatorje
najnovejše modele, za vse vrste avtomobilov na zalogi. Prima reference na razpolago. Generator delavnica, Tyrševa 13 (Figovec, levo dvorišče). 18194-10

Pohištvo
Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Pohištvo
treh sob prodam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 18126-12

INSERIRAJ V „JUTRU"!

Kapital
Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Marke
v Mariboru menjam za lire v Ljubljani. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Marke«. 18184-16

Stanovanje odda
Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Dvosobno stanovanje
s kabinetom, in garsonjero, oboje komfortno, oddam za 1. november. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 18185-21

Stanovanja išče
Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Za takoj
ali čimpreje iščem dvosobno stanovanje, po možnosti z vrtom. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Plačam 6 mesecev vnapreje«. 18195-21a

Enosob. stanovanje
s kabinetom ter plinsko napeljavo, najraje v centru ali severnem delu mesta, iščem za 1. nov., lahko tudi kasneje. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Mirna stranka«. 17864-21a

Sobo odda
Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Opremljeno sobo
lepo, oddam. Eventuelno s souporabo kuhinje. Informacije: Černetova ul. 17, trafika. 18196-23

Lepo sobo
pri boljši družini v Šiški oddam solidni gospodični ali gospe. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Eventuelno s kopalnico«. 18183-23

Opremljeno sobo
lepo, s posebnim vhodom, oddam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 18179-23

Čisto sobico
oddam solidnemu gospodu. Vrtača 5, II. stopnišče, II. nadstropje, št. 5. 18177-23

Lepo sobo
v Gajevi ulici, s centralno kurjavo in uporabo kopalnice, takoj oddam, po možnosti ves dan odsotnemu gospodu. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 18176-23

Sobe išče
beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Opremljeno sobo
srednje veliko, z lončeno pečjo, iščem za 1. nov. — Najrajši od centra proti Šiški. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Svetla«. 18128-23a

Opremljeno malo stanovanje
komfortno, brez kuhinje, s posebnim vhodom, v centru, iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobro, redno plačujem«. 18178-23a

Sobo za pisarno
oddam. Centralna, blizu kolodvora. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »75 lir«. 18188-23a

Opremljeno sobico
(kabinet), ne izven mesta, iščem takoj za stalno. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Stalen«. 18186-23a

Obrt
Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Odeje
iz vate in puha — nove in stare — vam zašije. — Ljubljana, Marijin trg 2-II. 17860-30

RACCORCIAMENTI ALLE GAMBE COMPENSATI IN MODO INVISIBILE!

KRAJŠE NOGE UMETNO PODALJŠANE NA NEOPAZEN NAČIN

Userete qualunque scarpa, anche bassa! Andatura normale, corretta, elastica. — Chiedete opuscolo J. E. e preventivi alla

Rabili boste lahko sleherni čevelj, tudi nizek! Normalna, pravilna in elastična hoja! — Zahtevajte knjižico J. E. in proračune pri

S. A. Romano Barberis, Milano, via Saperga 19

Glasbila
Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Pianino in radio
zelo dobro ohranjena, prodam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 18155-26

Stroji

Kupimo
pisalni in šivalni stroj. — Generator delavnica, Tyrševa 13 (Figovec, levo dvorišče). 18191-29

Živali
Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Kunce
samice, samice z mladiči in samca za pleme, ugodno prodam. Jegličeva 23-I. 18154-27

Psiček foksterijer
z nagobčnikom, ki sliši na ime Leoli, se je izgubil. Kdor kaj ve, naj javi proti nagradi: Preradovičeva ul. 6, Jerdimirovič. 18198-27

Razno
Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

PREMOG
DRVA — nudi
I. Pogačnik
BOHORIČEVA 6
Telefon 20-59
Postrežba brezhibna

SCIATICA — ISHIAS

Il Dottore DE FERRARI darà informazioni sulla cura del Dottore MUNARI DI TREVISO per l'artritismo e reumatismo a chi ne avesse interesse, ricevendo
dalle 9 alle 12
e dalle 15 alle 17
presso l'Hotel Union a Lubiana
dal 16 Ottobre 1941-XIX

Dr. DE FERRARI bo dajal informacije o zdravljenju artritisa in revmatizma po metodi dr. MUNARI-JA iz TREVISA vsem, ki se za to zanimajo ter bo sprejemal
od 9. do 12.
in od 15. do 17.
v Hotelu Union v Ljubljani
od 16. oktobra 1941 dalje

CORA
TORINO · 1835
VERMOUTH CORA
oltre 100 anni di fama
slovit že nad 100 let.

Obnovite naročnino!

J. Marquand 46

HVALA LEPA, GOSPOD MOTO!

»In zdaj mi nikar ne govorite,« je dodal. »Preveč govorite. Nadlegujete me, jaz pa ne maram, da me kdo nadleguje. Nocoj je bilo skoraj podoba, kakor bi mi ukazovali. Da veste: moji ljudje sprejemajo moje ukaze, ne vaših. Vi ste tu kot moj gost. Vraga, saj niste oboroženi, gospod Takahara. Vu Lo Feng, ki z njim govorite, je videl dokaj več bojev od vas. Še enkrat vam pravim: držite jezik za zobmi. Jaz sem tisti, ki vodim podvzetje.«

Gospod Takahara je z medenim glasom odvrnil: »Ne razburjajte se. Orožja ne nosim nikoli. Pozabil ne bom ničesar, kar pravite.«

Vu Lo Feng se je na pol privzdignil s stola, udaril s pestjo ob mizo in zatulil:

»Ne pozabite tega, da dobro poznam vaše ukane. Vem, do kod vam lahko zaupam. Dali ste mi denar in pomoč. To je bilo vse, kar sem potreboval. In če vas zanima: vem, kako je treba ravnati z izdajalci. Se spominjate majorja Besta?«

»Prosil bi vas, da se ukvarjajte z nujnejšimi stvarmi,« je dejal gospod Takahara. »Kakor vidim, stojita pri vratih samo dva stražarja. Jaz bi jih postavil več.«

Vu Lo Feng je planil v oduren grohot. Med smehom je s pestjo razbijal po mizi. Vonj po riževem žganju, ki ga je obdajal, je pričal, da je opit, čeprav ne nad mero.

»Pravili so mi, da ste pogumni,« je rekel, »a kakor zdaj vidim, je to laž. Prava ženska ste. Bojite se tega svojega klavrnega rojaka, pokvarjenega Mandžurca, enega Američana in ene Američanke. Da imajo moji fantje potrebno orožje, bi lahko pokončali vsako japonsko vojsko. Mislite, da je mene strah, ko je dvorišče polno kitajskih vojakov? Ne, ni me strah. Še nikoli se nisem ničesar bal.«

Vu Lo Feng nas je reže pogledal. Njegovo širokoustno vedenje me je spominjalo nekih oseb v kitajskih komedijah. Poznal sem to vrsto ljudi. V Pekingu sem bil nekajkrat govoril s samozvanimi vojskovodji; nekateri so bili mirni in udržani, drugi pa prevzetni in polni sebičnosti kakor Vu Lo Feng. Ta je bil napihnjen in domišljav kakor vsak podjetnik, ki se je sam povzdignil iz ničesa.

»Da, jaz bom vodil podvzetje,« je nadaljeval. »Točno vem, kdaj začno topovi, ki ste mi jih dobavili, streljati na obzidje. Vse vem... in časa je še dovolj.«

Gospod Vu je utihnil in položil velike roke na mizo. Očitno je bil zadovoljen s seboj. Nato me je poklical z mojim kitajskim imenom.

»Stopite bliže,« je velel. »Mislim, da vas lahko porabim. Hočem, da svoji rojakinji nekaj razložite. Prevedite ji vestno, kar vam porečem. Kakor sodim, želite, da se ji ne bi zgodilo nič žalega. Mnoge izmed vaših žensk so jako občutljive. Pred leti, ko sem plenil v nekem mestu na severu, sem zajel tri Rusinje. Lepe niso bile. Vaše ženske so vse grde, toda rešil sem jih iz radovednosti. Nazadnje sem jih moral pobiti, ker niso prenašale naporov pohoda.« Pogledal je Noro in se nato znova obrnil k meni ter mi zapičil oči v obraz. »Dobesedno ji povejte po angleško, kar vam porečem v kitajščini.«

Napeto sem ga opazoval. Hotel sem kar moči do dna spoznati njegov značaj, kajti v takih trenutkih ima človek zmerom upanje, da se mu posreči sprožiti prereko in s tem pridobiti časa. Najnevarnejši položaji se na Kitajskem časih razblinijo v oblak besed.

»Kaj želite, da povem gospodični?« sem vprašal.

Vu Lo Feng se je odhrknil. Pravijo, da je v vsakem kitajskem razbojniku nekaj trgovca, in ko je gospod Vu znova izpregovoril, je bil njegov glas sladak kakor med.

»Ne želim ji reči ničesar, kar bi ji bilo nevšečno,« je pričel. »Ona je tu samo zato, ker ste se vi vrinili vmes. Ali vam je major Best kaj povedal o slikanicah? Zahteval jih je v plačilo za svoje delo, potlej pa me je skušal izdati. ‚Mlada devica' bi jih rada kupila. Zelo zadovoljen sem, da jih vzame. Denar je zame jako važen. To moje življenje ne more večno trajati. Človek v mojem položaju se mora prej ali slej umakniti v zatišje. Če ostanem živ in zdrav, upam, da bom čez leto dni v Šanghaju in da mi ne bo manjkalo sredstev. Rad bi vnovčil te slikanice, ki so, kakor mi zatrjujejo, izvrstne. Gospod Pu je že odšel ponje. Če jih ne najde, nam menda knez Tung lahko pove, kje so. Kaj ne, knez Tung?«

Knez je prikimal. Tudi on je z očmi tehtal Vu Lo Fenga.

»V moji zakladni shrambi so,« je odvrnil. »Da, prepričan sem, da jih bo gospod Pu našel. Zame boste menda terjali odkupnino v denarju. Močno bi mi odleglo, če bi spoznal višino vsote.«

Vu Lo Feng je pomislil. Ta mah sem se spomnil besed majorja Besta, da je Vu Lo Feng človek, ki ve, kaj hoče.

»Jutri zarana vas vzamemo s seboj v hribe,« je dejal. »Vi pa gospod Nelson pojdeta oba z menoj. Tam se pogovorimo zastran odkupnine.« Nasmehnil se je. »Snoči sem se ponudil, da pripravim gospodu Nelsonu večerjo. Ko bi je bil počakal, bi bil v nji strup. Jutri dopoldne, ko pridemo v hribe, mu postrežem z zajtrkom, ki bo še mnogo boljši. S svojimi lastnimi rokami spečem kos njegovega mesa. Poznate to navado, gospod Nelson?«

Vedel sem, da me od Vu Lo Fenga ne čaka kdovekaj dobrega, nisem pa mislil, da pojde tako daleč. Vendar sem si skušal dati ravnodušno lice, kajti vedel sem, da bi bilo nevarno pokazati skrb ali strah.

»Vi menda ne želite, da bi šla tudi ‚mlada devica' z nami v hribe,« je Vu Lo Feng dodal.

»Ne, če dobro premislim, bi bilo bolje, da ne bi šla,« sem odgovoril.

Vu Lo Feng se je spet odhrknil in se poigral s kopitom svoje lugerice.

INSERIRAJTE V »JUTRU«

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.